

Evaluering af Alt om Kost Rejseholdet

Evaluering af Alt om Kost Rejseholdet

Udarbejdet af:
Marianne Sønderby Sabinsky, Cand. Scient. Human Ernæring

Fødevareinstituttet DTU
Afdeling for Ernæring

Evaluering af Alt om Kost Rejseholdet

1. udgave, december 2007

Copyright: Fødevareinstituttet DTU

ISBN: 978-87-92158-14-7

Rapporten findes i elektronisk form på adressen:
www.food.dtu.dk

Fødevareinstituttet
Danmarks Tekniske Universitet
Mørkhøj Bygade 19
DK-2860 Søborg

Tlf. +45 72 34 70 00

Fax +45 72 34 70 01

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Sammenfatning	6
Rejseholdets arbejdsform	6
Effekten af Rejseholdets besøg	7
Tilfredshed med rejseholdets besøg	7
Er der sket nogle ændringer siden 2004?	8
Udviklingsmuligheder for Rejseholdet.....	8
Baggrund	9
Formål	10
Metode	11
Population	13
Deltagerprocent.....	13
Årsager til frafald.....	14
Databearbejdning	15
Resultater	16
Kontakten til Rejseholdet	18
Antal og type af besøg.....	18
Rejseholdsbesøgets indhold og resultat	19
Emner for besøg	19
Effekt af besøg.....	19
Effekt ved flere besøg.....	20
Viden.....	20
Erfaringsudveksling og netværksdannelse	21
Årsager til manglende bidrag til tiltag	21
Tilfredshed med rejseholdsbesøget og indholdet	22
Overordnet tilfredshed	22
Tilfredshed med bidrag til ny viden og inspiration	22
Tilfredshed med det udleverede materiale	22
Ideer til udvikling af Rejseholdet	23
Søgning af information andre steder.....	25
Har resultaterne ændret sig siden 2004?.....	25
Diskussion	29
Deltagerprocent.....	29
Er succeskriterierne opfyldt?.....	29
Tilfredshed	30
Mad- og måltidspolitik	30
Madordning.....	30

Erfaringsudveksling og netværksdannelse	31
Hvordan er det gået siden 2004?	32
Udviklingsmuligheder	32
Procesorienteret arbejdsmetode/opfølgning.....	33
Netværksdannelse	33
Synlighed	33
Konklusion	35
Referencer	36
Bilag	37
Bilag 1: Spørgeskema med randfordeling.....	37
Bilag 2: Følgrebrev til spørgeskema	43
Bilag 3: Institutioner fordelt på fødevarekontrolafdeling.....	44
Bilag 4: Deltagernes funktion fordelt på institutionstype	45
Bilag 5: Emner fordelt på fødevarekontrolafdeling.....	46
Bilag 6: Emner fordelt på institutionstype.....	47
Bilag 7: Tiltag pr. evalueret besøg fordelt på fødevarekontrolafdeling	48
Bilag 8: Tiltag pr. evalueret institution fordelt på institutionstype	49

Forord

Fødevarestyrelsens Alt om Kost Rejsehold er en vigtig aktør i arbejdet med at fremme sunde mad- og måltidsvaner hos børn. Alt om Kost Rejseholdets funktion er at støtte skoler, institutioner og kommuner i at fremme sunde mad- og måltidsvaner hos børn, i dette arbejde er madordninger og mad- og måltidspolitikker vigtige redskaber.

Med henblik på at dokumentere effekten af Alt om Kost Rejseholdets arbejde, og desuden videreudvikle dette, er det vigtigt løbende at evaluere Alt om Kost Rejseholdets arbejde. Denne evaluering har fokus på de besøg, Alt om Kost Rejseholdet foretager i institutioner, skoler og kommuner, men Alt om Kost Rejseholdet varetager også andre opgaver, som fx hotline-betjening, pressekontakt og artikelskrivning.

Nærværende evaluering er udført af Fødevareinstituttet DTU, Afdeling for Ernæring, som den del af Fødevarestyrelsens projekt Alt om kost, der har til formål at forbedre børn og unges kostvaner og give troværdig information om sund mad og ernæring til den almindelige danske befolkning, blandt andet ved at fremme sund mad og måltider i skoler og institutioner for herigennem at påvirke børns kostvaner.

Anne Lise Christensen har stået for layout af rapporten.

Fødevareinstituttet DTU, Afdeling for Ernæring
Inge Tetens, Forskningschef

Sammenfatning

Fødevarestyrelsen har bedt Fødevareinstituttet DTU om at udarbejde en evaluering af Fødevarestyrelsens Alt om Kost Rejsehold. En løbende evaluering af Alt om Kost Rejseholdet er vigtig med henblik på at kvalitetssikre og videreudvikle Rejseholdets arbejde.

Denne evaluering af Alt om Kost Rejseholdet er foretaget som en spørgeskemaundersøgelse. Data er indsamlet i perioden fra september til november 2007. Evalueringen bygger således på data fra spørgeskemaundersøgelsen, men også på oplysninger fra rejseholdsmedarbejderne, som har leveret lister til Fødevareinstituttet DTU med detaljer over de besøg, de har været på i 2006.

Der indgår rejseholdsbesøg fra 9 af de 10 fødevarekontrolafdelinger i Danmark. De 9 kontrolafdelinger har sammenlagt foretaget 440 rejseholdsbesøg i 2006. Spørgeskemaer er sendt ud til 372 institutioner, efter at de 440 besøg er korrigeret for flere besøg i samme institution. I alt 48 institutioner er besøgt mere end 1 gang (2-5 gange).

Ud af de 372 institutioner, der havde haft besøg af Rejseholdet i 2006, deltog 220 i undersøgelsen, svarende til en deltagerprocent på 59. Deltagerne fordeler sig på følgende institutionstyper: Dagpleje, vuggestue, integreret institution, børnehave, skole, fritidsinstitution, kommune, tværgående, andet. "Tværgående" dækker over, at flere institutioner er til stede ved samme besøg. "Andet" dækker over fx foreninger, seminarier og lign. Alle typer af besøg er repræsenteret i undersøgelsen. Fritidsinstitutionerne har den højeste deltagerprocent (82%), og dagpleje er dårligst repræsenteret med en svarprocent på 43. Svarprocenten er jævnt fordelt for de 9 kontrolafdelinger, men med den laveste deltagerprocent på 50 i Sønderborg og den højeste i Århus og Vejle (69%).

Formålet med evalueringen er at give svar på:

1. Om Rejseholdet har haft succes med at støtte og inspirere aktører i skoler, institutioner og kommuner til at fremme sund mad og måltider ved etablering af madordninger og –politikker
2. Om Rejseholdsmedarbejdernes bidrag med (ny) viden og inspiration inden for sund mad og måltider har været tilfredsstillende
3. Om Rejseholdsmedarbejderne har bidraget til erfaringsudveksling og til at styrke netværksdannelse
4. Om der er en (tendens til) større effekt af en mere procesorienteret arbejdsform (> 1 besøg)
5. Om effekten af Rejseholdets arbejde har ændret sig siden 2004?

Rejseholdets arbejdsform

Informationer om Rejseholdets arbejdsform fremgår dels af de lister rejseholdsmedarbejderne har udarbejdet, dels af spørgeskemaet.

Rejseholdet besøger oftest en enkelt institution. De fleste besøg er foregået i børnehaver, skoler og i integrerede institutioner, og udgør tilsammen 2/3 af besøgene. Besøg i dagpleje og vuggestue forekommer langt mindre hyppigt.

De fleste institutioner har modtaget et enkelt besøg i evalueringsperioden, mens 13% har haft besøg fra 2-5 gange. Kontakt via telefon og mail oplyser de fleste at have haft ud over det fysiske besøg.

Emnerne for besøgene kan inddeles i: Mad- og måltidspolitik, madordning, børns kost, madpakker, fødevarerhygiejne og lign. eller andet. De hyppigst forekomne emner er børns kost, madordninger og mad- og måltidspolitikker.

Det er forskellige måder, hvorpå deltagerne er blevet opmærksomme på Rejseholdet. De fleste er blevet opmærksomme via andre med kendskab til Rejseholdet (28%). Hjemmesiden er også en af de bedste kilder til opmærksomhed (22%). Derudover har skriftligt materiale fra Alt om Kost (12%), og konferencer, temadage eller lign. arrangementer (12%) bidraget til opmærksomhed vedrørende Rejseholdets eksistens.

Effekten af Rejseholdets besøg

Fødevarerstyrelsen har opstillet en række succeskriterier, som effekten af Rejseholdets arbejde holdes op imod.

Det er Rejseholdsmedarbejdernes kerneopgave at støtte skoler og institutioner lokalt i processen om at få formuleret en mad- og måltidspolitik og/eller etableret en madordning. Det er derfor naturligt at vurdere effekten af rejseholdets arbejde ud fra, om besøget har bidraget til tiltag inden for mad- og måltidspolitik og/eller madordning. Men eftersom de også skal yde faglig råd og vejledning måles også på videnformidling.

I alt 65% af de evaluerede institutioner svarer, at rejseholdsbesøget har bidraget til en effekt i forhold til mad- og måltidspolitik. Der vurderes både at være en effekt, hvis deltagerne har igangsat en proces vedrørende mad- og måltidspolitik og/eller har forbedret en eksisterende mad- og måltidspolitik og/eller har nedskrevet en mad- og måltidspolitik. Det opstillede succeskriterium for mad- og måltidspolitik er opfyldt, eftersom succeskriteriet var, at 50% af besøgene ud fra de besøgtes vurdering skulle bidrage til en effekt.

En effekt i forhold til madordning er målt i 49% af de deltagende institutioner. Og dermed er succeskriteriet om, at 20% af de besøgte institutioner efter egen vurdering skulle have opnået en effekt inden for madordning opnået. Effekten dækker ligeledes over igangsættelse af en proces vedrørende etablering af madordning og/eller forbedring af en eksisterende madordning og/eller etablering af en madordning.

Rejseholdets formidling af viden har bidraget til, at 90% af evalueringens deltagere svarer, at de har tilegnet sig viden på baggrund af Rejseholdets besøg, særligt inden for emnerne "børns kost" og "mad- og måltidspolitikker".

Viden om andre institutioners erfaringer, erfaringsudveksling og netværksdannelse er noget 43% af deltagerne mener, at rejseholdsbesøget har bidraget til. Succeskriteriet for dette område var, at 20% af de besøgte skulle tilkendegive en effekt.

I alt 6% svarer, at de ikke har fået noget ud af rejseholdets besøg i form af nye tiltag eller ny viden.

Tilfredshed med rejseholdets besøg

I alt 95% af respondenterne giver i spørgeskemaet udtryk for, at de har været tilfredse med rejseholdets besøg. Således er succeskriteriet om, at 90% af de besøgte skulle være tilfredse med Rejseholdets besøg indfriet.

Der er ligeledes udbredt tilfredshed med besøgets bidrag til ny viden og inspiration. I alt 91% af respondenterne er tilfredse, hvad dette angår. Succeskriteriet på dette område er derfor opfyldt, da over 50% af de besøgte institutioner er tilfredse med besøgets bidrag til ny viden og inspiration.

Respondenterne er også blevet spurgt til tilfredshed vedrørende det udleverede materiale. Her giver 96% af de, der har fået udleveret materiale udtryk for, at de har været tilfredse med materialet.

Er der sket nogle ændringer siden 2004?

Når data fra 2006 sammenlignes med data fra 2004 ses en tendens til en øget effekt i 2006. Denne tendens skyldes især, at flere af institutionerne har nedskrevet en mad- og måltidspolitik (25%) eller etableret en madordning (13%) i 2006, sammenlignet med i 2004, hvor tallene var henholdsvis 17% og 8%.

Tilfredsheden var stor i 2004, og tilsvarende resultat fremgår af nærværende evaluering. I alt 96% af respondenterne i 2004 tilkendegav, at de var tilfredse med Rejseholdets besøg. Tilsvarende tal fra evalueringen af rejseholdsbesøg foretaget i 2006 var 95%. I forhold til besøgets bidrag til ny viden var 93% tilfredse i 2004 og 91% i 2006. Hvad angår tilfredsheden med det udleverede materiale, så var 93% af de, der havde fået udleveret materiale i 2004, tilfredse, og i 2006 var tallet 96%.

Evalueringen fra 2004 pegede på en tendens til en større effekt i de institutioner, som rejseholdet havde besøgt mere end én gang. Denne tendens har også vist sig i nærværende undersøgelse. Andelen af institutioner, der besøges mere end 1 gang, er ikke steget siden 2004.

Udviklingsmuligheder for Rejseholdet

De udviklingsmuligheder respondenterne peger på er primært, at Rejseholdet bør arbejde mere procesorienteret, da det er vigtigt med opfølgning, at de skal benytte/opfordre til erfaringsudveksling og netværksdannelse, og desuden at Rejseholdets skal være mere synligt.

Baggrund

Projekt Alt om Kost – Smag for Livet har eksisteret siden oktober 2002 med det formål at fremme sunde kostvaner hos børn og voksne. Fødevarestyrelsens Alt om Kost Rejsehold er en central del af projektet. Rejseholdets arbejde blev senest evalueret i år 2004, med et positivt udfald (Christensen et al., 2005). For at kunne følge rejseholdets arbejde og en eventuel udvikling, er det vigtigt jævnligt at foretage en evaluering, hvilket er baggrunden for denne evaluering.

Alt om Kost Rejseholdet består af 16 medarbejdere placeret decentralt i landets 10 fødevarekontrolafdelinger samt et sekretariat i Mørkhøj. Rejseholdets medarbejdere kan rekvireres gratis af institutioner, skoler, kommuner og andre, der har til formål at fremme sunde kostvaner hos børn fx ved etablering af en madordning og/eller en mad- og måltidspolitik.

Målene for Alt om Kost Rejseholdet blev revideret i 2005 på baggrund af ny bevillingsperiode, og fremgår nedenfor.

Målet med Rejseholdet er i lokalområderne:

- At støtte og inspirere aktører i skoler, institutioner og kommuner til at fremme sund mad og måltider.
- At yde faglig råd og vejledning om sund mad og måltider enten via mail, personlig eller telefonisk kontakt.
- At forbedre erfaringsudveksling og styrke netværksdannelsen blandt lokale, kommunale og statslige aktører inden for mad til børn og unge.
(Fødevarestyrelsen, 2005)

Det er Rejseholdsmedarbejdernes kerneopgave at støtte skoler og institutioner lokalt i processen om at få formuleret en mad- og måltidspolitik eller etableret en madordning. Ved henvendelse fra skoler og institutioner skal rejseholdsmedarbejderne prioritere de skoler og institutioner, der ønsker at få hjælp til udvikling af en mad- og måltidspolitik eller en madordning, frem for institutioner og skoler, der udelukkende vil have foredrag om sund mad, gode madpakker og lignende (Fødevarestyrelsen, 2007). Derfor vil der i evalueringen, når det gælder målet om, at rejseholdsmedarbejderne skal støtte og inspirere til at fremme sund mad og måltider, blive lagt vægt på at måle effekten ved at se på antallet af etablerede madordninger og mad- og måltidspolitikker.

Som led i at yde faglig råd og vejledning om sund mad og måltider er videnformidling central i rejseholdsmedarbejdernes arbejde. Derfor vil bidrag med (ny) viden også indgå i vurderingen af Rejseholdets effekt.

Netværkstankegangen er hensigtsmæssig med henblik på idégenerering og erfaringsudveksling, som kan bidrage til en endnu bedre effekt af Rejseholdets arbejde, derfor måles også på denne del af formålet i nærværende evaluering.

Siden 2004/2005 har der fra Fødevarestyrelsens side været fokus på en mere procesorienteret arbejds metode. Fødevarestyrelsen har afholdt 2 kurser for rejseholdsmedarbejderne, som har haft til formål at kvalificere rejseholdsmedarbejderne til at arbejde procesorienteret. Evalueringen vil søge at afdække, om der er en tendens til en større effekt af flere besøg.

Formål

Formålet med evalueringen af Rejseholdets arbejde i 2006 er derfor at give svar på følgende:

1. Har Rejseholdet haft succes med at støtte og inspirere aktører i skoler, institutioner og kommuner til at fremme sund mad og måltider ved etablering af madordninger og -politikker?
2. Har rejsehøldsmedarbejdernes bidrag med (ny) viden og inspiration inden for sund mad og måltider været tilfredsstillende?
3. Bidrager rejsehøldsmedarbejderne til at forbedre erfaringsudveksling og til at styrke netværksdannelsen blandt lokale og kommunale aktører inden for mad til børn og unge?
4. Er der en (tendens til) større effekt af en mere procesorienteret arbejdsform (> 1 besøg) sammenlignet med enkeltbesøg?
5. Hvordan er effekten af rejsehøldsbesøgene i 2006 sammenlignet med 2004?

Til brug for evalueringen har Fødevarestyrelsen opstillet en række succeskriterier for Rejseholdet, som undersøgelsens resultater skal holdes op i mod (figur 1).

Succeskriterier

- at Rejseholdet ud fra de besøgtes vurdering har været tilfredsstillende i 90% af tilfældene
- at Rejseholdet ud fra de besøgtes vurdering har bidraget med ny viden og inspiration ved 50% af besøgene
- at rejsehøldsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til en politik i 50% af besøgene (både igangsat, nedskrevet og forbedret)
- at rejsehøldsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til en madordning i 20% af besøgene (både igangsat, etableret og forbedret)
- at rejsehøldsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til viden om andre institutioners erfaringer/erfaringsudveksling og/eller netværksdannelse i 20% af besøgene

Figur 1: Succeskriterier for Rejseholdets arbejde i 2006

Metode

Til evaluering af Rejseholdets arbejde er anvendt en spørgeskemaundersøgelse hovedsageligt med lukkede svarmuligheder, men med mulighed for at uddybe svaret enkelte steder (bilag 1).

En del af formålet er at sammenligne resultaterne med resultaterne fra evaluering, der blev foretaget af de besøg, der fandt sted i 2004. Der er derfor taget udgangspunkt i spørgeskemaet, der blev anvendt til evalueringen i 2004, og kun foretaget mindre revideringer.

Revideringen består i tilføjelse af svarkategorier til 5 spørgsmål (spørgsmål 1, 4, 6, 14 og 15). I 3 spørgsmål blev en svarkategori omformuleret (spørgsmål 9, 10 og 11). Der er tilføjet definitioner/præciseringer i 2 af spørgsmålene (spørgsmål 5 og 6). Og derudover blev der tilføjet 2 nye spørgsmål (spørgsmål 3 og spørgsmål 8).

Spørgeskemaet består af i alt 17 spørgsmål, der kan inddeles i følgende emner:

- a. Kontakten til Rejseholdet
- b. Rejseholdsbesøgets indhold og effekt af besøget
- c. Tilfredshed med rejseholdsbesøget og indholdet
- d. Fakta om den pågældende institution

Ad a)

Kontakten til Rejseholdet indebærer en indsigt i, hvordan de enkelte institutioner, skoler og kommuner er blevet opmærksomme på Alt om Kost Rejseholdet. Desuden har dette emne også til formål at belyse, hvordan og hvor meget brugerne har haft kontakt med Alt om Kost Rejseholdet.

Ad b)

Respondenten oplyser, hvilke emner rejseholdsbesøget har omfattet, og hvad besøget har ført til. Effekten af besøget ønskes belyst ved spørgsmål om, hvad brugerne har fået ud af besøget i forhold til:

- mad- og måltidspolitik
- madordning
- viden om børns kost, madpakker, fødevarerhygiejne og lign.
- erfaringsudveksling og netværksdannelse

Desuden ønskes også forklaring på, hvad årsagen er, til at et besøg evt. ikke har ført til nye tiltag eller viden.

Ad c)

Tilfredshed med besøget måles ved at spørge generelt til tilfredshed med besøget, men også ved at spørge specifikt til om besøget har bidraget til ny viden og inspiration, og om det materiale, der er udleveret, har været tilfredsstillende.

Både hvis respondenterne er tilfreds og utilfreds er der mulighed for, i et åbent spørgsmål, at komme med forslag til forbedringer af Rejseholdets arbejde.

Ad d)

Dette emne dækker typen af institution(er) og respondentens funktion i institutionen.

Rejseholdsmedarbejderne har leveret lister til Fødevarerinstitutionen over de besøg, de havde været på i 2006. På grund af udskiftning af personale i Fødevarerkontrolafdelingen i Nordjylland har det dog ikke været muligt at få leveret lister over denne kontrolafdelings rejseholdsbesøg i 2006.

Rejseholdsmedarbejdernes lister indeholdt oplysninger om:

- Dato for besøg
- Type af institution
- Institutionens navn, adresse og telefonnummer
- Kontaktperson
- Hovedemner for besøg

Rejseholdsmedarbejderne kunne registrere deres besøg under de følgende på forhånd definerede kategorier: Dagpleje, vuggestue, integreret institution, børnehave, skole, fritidsinstitution, kommune, tværgående eller andet.

Var der kun en enkelt institution til stede ved rejseholdsbesøget, har rejseholdsmedarbejderne noteret pågældende institutionstype. Et dagplejebesøg foregår ofte i kommunalt regi, men benævnes dagpleje. Et tværgående besøg dækker over tilstedeværelsen af flere institutioner samtidig, det kan fx være flere skoler, der er samlet ved det samme rejseholdsbesøg, men også forskellige institutionstyper kan være repræsenteret ved det samme besøg. Et kommunalt besøg kan foregå i kommunen, men det kan også være en repræsentant fra kommunen, der er tovholder på et besøg, hvor der er samlet andre institutioner, og så karakteriseres besøget som værende kommunalt. Andet dækker over besøg, som falder uden for de andre definitioner, fx besøg på seminarier, foreninger og sosuskoler.

Hovedemnerne var forkodet til at omhandle: Mad- og måltidspolitik, madordning, børns kost, fødevarerhygiejne, madpakker og andet.

Spørgeskemaet blev sendt af sted til de institutioner, som de 9 fødevarerkontrolafdelinger havde besøgt i 2006. Spørgeskemaet blev attesteret til den kontaktperson, som var oplyst i rejseholdsmedarbejdernes lister. Spørgeskemaet blev sendt af sted vedlagt et følgebrev, som forklarede formålet med undersøgelsen og mulighed for at vinde en præmie i form af en Børnebox, et værdispil eller en Alt om Kost kogebog (bilag 2). Desuden blev en frankeret svarkuvert medsendt.

Population

De 9 fødevarekontrolafdelinger har sammenlagt været på 440 besøg i 2006. I alt har 48 af institutionerne, ifølge Rejseholdets lister, haft besøg af Rejseholdet mere end en gang (2-5 gange). Dette fører til, at spørgeskemaet blev sendt ud til 372 institutioner.

Deltagerprocent

Da svarfristen udløb, efter 3 uger, var 160 udfyldte spørgeskemaer returneret, svarende til en deltagerprocent på 43. Dernæst blev de institutioner, der ikke havde responderet på henvendelsen i form af et udfyldt spørgeskema, ringet op og rykket for returnering af spørgeskemaet. Efter denne telefoniske rykning endte det samlede antal returnerede spørgeskemaer på 220, svarende til en deltagerprocent på 59.

Af tabel 1 fremgår en vurdering af deltagerprocenten fordelt på institutionstype. Den højeste deltagerprocent ses i fritidsinstitutionerne (82%), efterfulgt af besøg der hører under kategorien "andet" (78%). Dagpleje og vuggestuer har de laveste svarprocenter på henholdsvis 43% og 44%.

Tabel 1: Deltagerprocent fordelt på institutionstyper

	Dagpleje	Vuggestue	Integreret institution	Børnehave	Skole	Fritids-institution	Kommune	Tværgående	Andet	I alt
Antal udsendte skemaer	7	9	81	87	86	33	45	15	9	372
Antal retur-skemaer*	3	4	47	53	41	27	30	8	7	220
Deltager%	43	44	58	61	48	82	67	53	78	59

*Vurderet ud fra Rejseholdets opgivelse af institutionstyper, dog undtaget integreret institution og børnehave jf. nedenfor

Deltagerprocenten vurderes ud fra oplysningerne fra Rejseholdet. I spørgeskemaet registrerer deltagerne ligeledes, hvilken institution de repræsenterer (spørgsmål 14). I spørgeskemaet har det i dette spørgsmål været muligt at sætte flere krydser, med det formål at tage hensyn til de besøg, hvor flere institutioner har været repræsenteret.

I alt stemte 184 af svarene om institutionstype overens med Rejseholdets oplysninger, og der forekom afvigelser i 36 tilfælde. I 13 tilfælde var der uoverensstemmelse mellem om besøget foregik i en børnehave eller en integreret institution, her blev Rejseholdets oplysninger korrigeret efter svarene i spørgeskemaet. I 19 af besvarelsene var der overlap mellem Rejseholdets oplysninger og resultatet fra spørgeskemaet. Dette skyldtes i de fleste tilfælde, at en repræsentant fra kommunen havde udfyldt skemaet, men havde angivet den institution, hvori besøget foregik. Desuden har der været uoverensstemmelser, når institutioner, der har haft et besøg som af Rejseholdets lister fremgik som tværgående, ikke har husket at notere de øvrige institutioner i spørgeskemaet. Og hvis der ved et tværgående besøg har været flere af samme type institution fremgår det heller ikke af spørgeskemaet. Ved 4 besøg var der intet overlap mellem besvarelsene fra spørgeskemaet og Rejseholdets oplysninger. Efter en nærmere gennemgang af det udfyldte spørgeskema og ekstra gennemgang af Rejseholdets oplysninger om pågældende besøg er de 4 besøg korrigeret efter svarene i spørgeskemaet.

Tabel 2 viser deltagerprocenten fordelt på de 9 fødekontrollafdelinger. Deltagelsen er jævnt fordelt, men med den højeste svarprocent i Århus (69%) og Esbjerg (69%), og den laveste deltagerprocent i Sønderjylland (50%). Alle institutionstyper er repræsenteret i evalueringen, men alle institutionstyper er ikke repræsenteret i alle kontrolafdelinger. Der forekommer 9 besøg i vuggestuer. Disse besøg fordeler sig på 3 af kontrolafdelingerne (Esbjerg, København og Århus). Besøg i dagplejen forekommer ikke i kontrolafdelingerne: Esbjerg, Fyn, Herning, Ringsted og Sønderjylland. De fleste kontrolafdelinger har besøgt kommunerne en eller flere gange, bortset fra Herning og Viborg. Vejle og Århus har ikke haft besøg, der defineres som værende tværgående. Og besøg, der benævnes "andet", er ikke repræsenteret i Esbjerg, Herning, Vejle og Viborg. Kontrolafdelingernes besøg fordelt på institutioner fremgår af bilag 3.

Tabel 2: Deltagerprocent fordelt på kontrolafdelinger

	Viborg	Herning	Århus	Vejle	Esbjerg	Sønderj	Fyn	Ringsted	Kbh. & NØsjælland
Antal udsendte skemaer	24	31	39	29	29	22	45	29	124
Antal retur-skemaer	14	17	27	20	15	11	27	17	72
Deltager%	58	55	69	69	52	50	60	59	58

Som det fremgår af tabel 3 er spørgeskemaerne i de fleste tilfælde besvaret af en leder (41%). Souschefer står for 11% af besvarelsenerne. I alt 13% af de besvarede spørgeskemaer er udfyldt af en pædagog, 9% er udfyldt af en konsulent, der oftest er tilknyttet kommunen, 7% af en forælder, 5% af køkkenpersonale, 4% af en lærer og 2% af en sundhedsplejerske. I alt 8% af spørgeskemaerne er udfyldt af en anden person, som dækker over kategorierne: bestyrelsesformand, bestyrelsesrepræsentant, fysioterapeut, projektleder, uuddannet klubassistent, pædagogmedhjælper, serviceleder, administrerende leder og afdelingsleder. Af bilag 4 fremgår fordelingen af deltagerens funktion fordelt på institutionstype.

Tabel 3: Deltagerens funktion i institutionen

	Leder	Sous-chef	Lærer	Pædagog	Køkkenpersonale	Sundhedsplejerske	Tandlæge	Forælder	Konsulent	Andet	I alt
Antal fra skemaer	93	24	9	30	12	5	0	17	20	19	229*
Procent af delt.	41	11	4	13	5	2	0	7	9	8	100

* >220, da 14 deltagere har sat kryds ved to funktioner. I alt 5 respondenter har ikke besvaret spørgsmålet

Årsager til frafald

Der var flere årsager til, at 212 af de 372 respondenter ikke havde besvaret det tilsendte spørgeskema. Ved den telefoniske henvendelse svarede 91 af institutionerne, at de ville udfylde spørgeskemaet og sende det retur. I alt 22 af institutionerne mente ikke at have modtaget et spørgeskema, eller også kunne de ikke finde det. De fik efterfølgende tilsendt et nyt skema. I 17 af institutionerne var der kommet nyt personale, hvilket bevirkede, at der ikke længere var nogle, der havde mulighed for at besvare spørgeskemaet. I alt 21 af institutionerne mente ikke at have haft besøg af Rejseholdet. I alt 9 institutioner ønskede ikke at deltage begrundet i manglende tid, eller fordi de syntes, at det var for længe siden, de havde haft besøg. I to af institutionerne blev de ønskede oplysninger fra spørgeskemaet indsamlet ved et telefoninterview. Derudover var det ikke muligt at komme i kontakt med 50 af institutionerne.

I alt 5 spørgeskemaer blev returneret for sent til, at det var muligt at få dem med i opgørelsen af data.

Databearbejdning

De returnerede spørgeskemaer blev scannet, verificeret og kontrolleret manuelt for tolkning af åbne svar.

Spørgeskemaer og rejseholdsmedarbejdernes oplysninger om besøgene blev opgjort i procent. Randfordeling for besvarelserne af spørgeskemaet fremgår af bilag 1.

Der er desuden anvendt en række krydsninger af spørgsmål, hvor det er fundet relevant. Datamaterialet har været for lille til at kunne lave statistiske tests med henblik på at sammenligne eksempelvis fødevarekontrolafdelinger med hinanden og institutioner med hinanden. For yderligere uddybning er krydstabeller dog medtaget i bilag 3-8.

Ved sammenligning med resultaterne fra evalueringen fra 2004 er anvendt Chi-squared test med Yates' korrektion. $P < 0,05$ er regnet for statistisk signifikant.

Resultater

Resultaterne fra denne evaluering stammer dels fra oplysningerne fra rejseholdsmedarbejderne dels fra de oplysninger, der er indsamlet via spørgeskemaet. I det følgende gennemgås først de resultater, der er fremkommet på baggrund af rejseholdsmedarbejdernes oplysninger og dernæst resultaterne indsamlet via spørgeskemaet.

Af tabel 4 fremgår det, hvor mange rejseholdsbesøg de enkelte kontrolafdelinger har været på i 2006, og hvordan besøgene er fordelt mellem kontrolafdelingerne. København og NØSjælland står for 34% af besøgene udført i 2006, efterfulgt af Århus og Fyn som begge har stået for 12% af besøgene. Herning, Ringsted, Viborg, Vejle, Esbjerg og Sønderjylland står hver for mellem 6-8% af besøgene.

Tabel 4: Evaluerede besøg fordelt på fødevarekontrolafdelinger

	Viborg	Herning	Århus	Vejle	Esbjerg	Sønderjylland	Fyn	Ringsted	Kbh.& NØsjæl	Total
Antal besøg	30	36	51	30	32	26	52	33	150	440
Antal besøg % af total	7	8	12	7	7	6	12	8	34	101

Det er væsentligt at være opmærksom på, at fordelingen af antal besøg hænger sammen med folketallet og fordelingen af forskellige typer af institutioner i de områder, som de enkelte kontrolafdelinger er knyttet til, da dette har indflydelse på omfanget af ressourcer, som er sat af til rejseholdsarbejdet i de enkelte kontrolafdelinger. Antallet af besøg afhænger også af, hvor meget fokus, der er på mad og sundhed i lokalområdet.

Fordelingen af de forskellige kontrolafdelingers besøg fordelt på institutioner fremgår af bilag 3.

Af tabel 5 ses, at de evaluerede besøg fra 2006 oftest er foregået i børnehaver (24%), på skoler (23%) og i integrerede institutioner (22%). Af de evaluerede besøg, udgjorde besøg i kommuner 12%. Besøg i fritidsinstitutioner udgjorde 9% af besøgene. Besøg der benævnes tværgående står for 4% af den samlede andel af besøg. Og dagplejebesøg, besøg i vuggestuer og besøg kategoriseret som andet står for hver 2% af det samlede antal evaluerede besøg.

Tabel 5: Evaluerede besøg fordelt på institutioner (korrigeret for institutioner besøgt flere gange)

	Dag-Pleje	Vugge-Stue	Integre-ret inst.	Børne-Have	Skole	Fritids-inst.	Kommune	Tvær-gående	Andet	Total
Antal evaluerede institutioner	7	9	81	87	86	33	45	15	9	372
% af total	2	2	22	24	23	9	12	4	2	100

Tabel 6: Evaluerede institutioner sammenholdt med antallet af landets skoler og institutioner (korrigeret for institutioner besøgt flere gange)

	Dag-Pleje	Vugge-Stue	Integre-ret inst.	Børne-Have	Skole	Fritids-inst.	Kommune	Tvær-gående	Andet	Total
Antal evaluerede institutioner	7	9	81	87	86	33	45	15	9	372
Antal insti-tutioner i DK	-	471 ¹	1962 ¹	2257 ¹	2109 ²	2780 ¹	271 ³	-	-	-
% af antal inst i DK	-	1,9	4,1	3,9	4,1	1,2	16,6	-	-	-

1: Danmarks Statistik (2007)

2: Undervisningsministeriet (2007)

3: Kommunernes Landsforening (2007). Undersøgelsen dækker perioden før kommunesammenlægningerne pr. 1. januar 2007.

Af tabel 6 fremgår, antallet af institutioner, der har deltaget i evalueringen sammenholdt med antallet af institutioner og skoler i Danmark. Som det ses er kommunerne bedst repræsenteret med 16,6%. Som nævnt behøver et kommunalt besøg ikke at være foregået i en kommune, men det kan være en repræsentant fra kommunen, der er tovholder på besøget. Eftersom det er besøgene fra 2006, der evalueres, anvendes tal for antallet af kommuner fra før kommunalreformen trådte i kraft. Ca. 4% af henholdsvis integrerede institutioner, børnehaver og skoler i Danmark har også benyttet sig af tilbuddet om rejsehedsbesøg i 2006.

Ud fra rejsehedsmedarbejdernes oplysninger fremgår det, at langt de fleste institutioner, der er besøgt i 2006 er besøgt en enkelt gang. I alt 324 af de 372 besøgte institutioner blev besøgt én gang, svarende til 87%. I alt 13% af rekvirenterne af rejsehedsbesøg i 2006 er blevet besøgt mere end en gang. Heraf er 2 rejsehedsbesøg det hyppigst forekomne, da 10% af institutionerne, ifølge rejsehedsmedarbejdernes oplysninger, har modtaget dette. I alt 1,6% har haft 3 besøg. Fire besøg er forekommet i 4 institutioner, svarende til 1% af institutionerne og 0,5% af institutioner har haft 5 besøg i 2006 (tabel 7).

Tabel 7: Antal institutioner med 2, 3, 4 eller 5 besøg

n=48	Dag-Pleje	Vugge-Stue	Integre-ret inst.	Børne-have	Skole	Fritids-inst.	Kom-mune	Tvær-gående	Andre	Total
2 besøg	3	0	5	8	9	4	4	2	1	36
3 besøg	1	0	2	0	1	0	2	0	0	6
4 besøg	0	0	0	0	0	2	2	0	0	4
5 besøg	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2

Højsæson for rejsehedsbesøg er i forårmånederne, hvor 36% af besøgene finder sted. I efterårmånederne er der også en høj aktivitet (28%). I sommermånederne er antallet af besøg mere begrænset. Antallet af besøg stiger dog i august, efter endt sommerferie. Der er stor variation i antallet af besøg i vintermånederne, eftersom andelen af besøg i december er meget begrænset (1%), i februar foregår 8% af besøgene, mens januar er den måned, der har det næsthøjeste antal besøg, 58 besøg svarende til 13% (tabel 8).

Tabel 8: Rejseholdets besøg fordelt på årets måneder

	Jan	Feb	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Total
Antal besøg	58	35	66	38	52	28	2	35	44	33	45	4	440
Antal besøg % af total	13	8	15	9	12	6	< 1	8	10	8	10	1	100

Kontakten til Rejseholdet

I spørgeskemaet skal respondenterne svare på, hvordan de er blevet opmærksomme på Rejseholdet. Svarene viser, at rekvirenter af Rejseholdet hovedsageligt er blevet opmærksomme på Rejseholdet via andre, som har kendskab til Rejseholdet (28%). I alt 22% af de evaluerede institutioner har fået kendskab til Rejseholdet via hjemmesiden www.altomkost.dk. En del er blevet opmærksomme på Rejseholdet i forbindelse med en konference, temadag eller lignende arrangement (12%), og 12% via skriftligt materiale fra Alt om Kost. I alt 10% oplyser, at de er blevet opmærksomme på Rejseholdet i forbindelse med fødevarekontrol, eller fordi de ringede til fødevarekontrolafdelingen. Og 6% er blevet kontaktet af Rejseholdet. Henholdsvis 1% og 2% har fået kendskab til Rejseholdet via andre hjemmesider eller via aviser, bøger og blade. I alt 7% har sat kryds i svarkategorien "andet", hvor flere nævner, at de er blevet opmærksomme på Rejseholdet i forbindelse med et møde, foredrag eller kursus. Nogle oplyser, at de er blevet opmærksomme på Rejseholdet i forbindelse med, at de har skulle renovere deres køkken i institutionen. Og andre nævner, at de via kommunen er blevet gjort opmærksomme på Rejseholdets eksistens.

Antal og type af besøg

Det er muligt at få besøg af Rejseholdet mere end en gang. I alt 68% af de institutioner, der deltager i evalueringen oplyser, at de har haft besøg af Rejseholdet en gang. I alt 18% oplyser, at de har haft 2 besøg og 14% svarer, at de har haft mere end 2 besøg. Flere respondenter angiver således at have haft to eller flere besøg sammenlignet med, hvad Rejseholdet oplyser, jf. side 13. Årsagen til, at resultaterne fra spørgeskemaet afviger fra oplysningerne fra rejseholdsmedarbejderne, kan være, at deltagerne har haft besøg af Rejseholdet før 2006 eller i 2007. det kan også skyldes, at respondenterne medregner kontrolbesøg fra Fødevarekontrolafdelingen.

Til spørgsmålet om, hvorvidt antallet af besøg var passende svarer 89% "ja", 6% svarer "nej" og 5% "ved ikke". De fleste, der svarer "ja" til, at antallet af besøg var passende, uddyber ikke, hvorfor de vurderer, at det er tilfældet. De, der gør, begrundes det oftest med, at de har skulle bruge Rejseholdet til et foredrag, forældremøde, konkret videnformidling og igangsættelse af proces. Flere skriver på trods af, at de svarer ja til, at antallet af besøg har været passende, at de godt kunne bruge flere besøg eller, at de er i tvivl om, hvorvidt de kunne have brug for flere besøg.

De, der svarer "nej" og "ved ikke" til, om antallet af besøg var passende, uddyber dette med: "Hvis nye vaner skal indarbejdes, er det ofte nødvendigt at følge op på det et par gange eller mere", "Vi kunne godt bruge flere besøg, men vi har ikke kunne få det til at passe i vores planlægning", og flere skriver, at det ville være godt med opfølgning blandt andet med henblik på at hjælpe dem videre i processen.

Ud over besøget har 42% af institutionerne været i kontakt med Rejseholdet pr. telefon og/eller mail 1-2 gange. I alt 22% af institutionerne svarer, at de har haft denne type kontakt med Rejseholdet 2-4 gange. Kontakt pr. telefon og/eller mail mere end 4 gange har 15% af institutionerne haft. I alt 17% har ikke haft anden kontakt med Rejseholdet end det egentlige besøg. I alt 5% svarer, at de ikke ved, hvor mange gange de ud over besøget har haft kontakt med Rejseholdet pr. telefon og/eller mail.

Rejseholdsbesøgets indhold og resultat

Emner for besøg

De emner, et rejseholdsbesøg kan omhandle, er: Mad- og måltidspolitik, madordning, madpakke, børns kost fødevarerhygiejne, eller evt. andet. Et rejseholdsbesøg kan godt dække flere emner.

Af tabel 9 fremgår det, hvilke emner, rejseholdsbesøgene har dækket. Oplysningerne stammer dels fra rejseholdsmedarbejdernes lister dels fra spørgeskemaerne udfyldt af institutionerne, der har modtaget rejseholdsbesøg.

Det fremgår såvel af oplysningerne fra rejseholdsmedarbejderne som fra respondenterne, at emnerne børns kost og mad- og måltidspolitik er de hyppigst forekomne efterfulgt af madordninger og madpakker.

Den største uoverensstemmelse ses for emnekategorien "andet". Rejseholdsmedarbejderne mener i højere grad at bevæge sig ud over emnerne end institutionerne gør. Et eksempel på årsag til denne uoverensstemmelse kan være, at rejseholdsmedarbejderen har talt om indretning af køkken, fx i forbindelse med etablering af en madordning. Institutionen betragter dog ikke dette som noget "andet" men mener, at det hører under madordning.

Bilag 5 og 6 viser en opgørelse af emnernes fordeling på fødevarekontrolafdelinger og institutionstyper.

Tabel 9: Emner for besøg oplyst af Rejsehold og oplyst i spørgeskema (%)

	Mad- & måltidspolitik	Madordning	Madpakke	Børns kost	Fødevarerhygiejne	Andet
Andel af besøg (n=440)*	45	48	38	69	35	31
Andel af evaluerede besøg (n=220)*	44	46	44	72	33	29
Andel af besøg oplyst i spørgeskema (n=220)	64	34	34	64	29	2

* oplyst af Rejseholdet

Effekt af besøg

Som nævnt i indledningen er det rejseholdsmedarbejdernes kerneopgave at skabe gode rammer for børns mad og måltidsvaner ved hjælp af mad- og måltidspolitikker og etablering af madordninger.

Effekten af rejseholdsbesøgene måles ved, ud fra spørgeskemaerne, at kvantificere, hvor mange institutioner, der har etableret en mad og måltidspolitik og/eller en madordning, eller er i gang med processen. Forbedring af en eksisterende mad- og måltidspolitik og/eller madordning defineres også som en positiv effekt.

Af tabel 10 fremgår hvor mange af alle 220 besøg, der har ført til en effekt i forhold til mad- og måltidspolitikker og madordninger.

Tabel 10: Effekt af besøg vedr. mad og måltidspolitik samt madordning (%).

Tiltag	Igangsæt en proces	Forbedret en eksisterende	Nedskrevet / Etableret madordning	Besøg, der har bidraget til tiltag*
Mad- og måltidspolitik	36	28	25	65
Madordning	14	30	13	49

*: Bemærk at et besøg kan have resulteret i flere tiltag, og i denne beregning tæller flere tiltag kun som et, således at den kan vise, hvor mange besøg der har bidraget til enten det ene eller det andet tiltag.

Hvis man udelukkende betragter de besøg, hvor emnet for besøget eller et af emnerne for besøget har været mad- og måltidspolitik, så har 67% af denne type besøg bidraget til en effekt i forhold til mad- og måltidspolitik, det være sig igangsættelse af en proces (39%) og/eller forbedring af en eksisterende politik (29%) og/eller nedskrevet en mad- og måltidspolitik (24%).

For besøg, hvor madordning var forudbestemt til at skulle på dagsordenen medførte besøg af Rejseholdet en effekt i 66% af institutionerne i form af igangsættelse af en proces vedrørende etablering af madordning(20%) og/eller forbedret en eksisterende madordning (36%) og/eller etableret en madordning (23%).

Oplysningen om, hvilke emner rejseholdsbesøget har omhandlet, er baseret på Rejseholdet oplysninger, ud fra den antagelse, at de bør vide, hvad de har fortalt om.

Effekt ved flere besøg

I de institutioner, der har modtaget flere besøg af Rejseholdet, er der en tendens til en større effekt sammenlignet med de institutioner, der kun har modtaget et besøg. Hos 70% af de institutioner, der har haft 2 eller flere besøg i 2006, har der været en effekt i forhold til mad- og måltidspolitik. Der er 43% der har igangsæt en proces, 30% har forbedret en eksisterende mad- og måltidspolitik og 33% har nedskrevet en mad- og måltidspolitik. I forhold til madordning har 60% af institutioner, der har haft mere end et besøg i 2006 fået igangsæt en proces (13%) og/eller forbedret en eksisterende madordning (37%) og/eller etableret en madordning (27%). Særligt ses således en tendens til at få nedskrevet en mad- og måltidspolitik (33%) og etableret en madordning (27%) ved flere besøg.

Viden

Børns kost er det, de fleste deltagere oplyser, at de har fået viden om (65%). I alt 55% af deltagerne oplyser, at de har fået viden om mad- og måltidspolitikker. For madordninger gælder det, at 31% af besøgene har ført til viden om området. Inden for emnerne "madpakker" og "fødevarerhygiejne og lign." mener henholdsvis 38% og 30% at have fået viden i forbindelse med Rejseholdets besøg (tabel 11). Der er således mange emner, respondenterne har kunne få viden om, og samlet er det 90% af deltagerne i evalueringen, der svarer, at de har fået viden inden for ét eller flere af områderne.

Tabel 11: Effekt af besøg vedr. viden (%)

	Mad- og måltidspolitik	Madordning	Børns kost	Madpakker	Fødevarerhygiejne og lign.
Viden	55	31	65	38	30

Erfaringsudveksling og netværksdannelse

En del af målsætningen for Rejseholdet er, at de skal forbedre erfaringsudveksling og styrke netværksdannelsen blandt lokale, kommunale og statslige aktører inden for mad til børn og unge (Fødevarerstyrelsen, 2005).

Første led i denne erfaringsudveksling er i nærværende undersøgelse vurderet til at være, at Rejseholdet gør brug af at inddrage og fortælle om andre institutioners erfaringer. Dette kan føre til en opfordring til/viden om mulighed for etablering af netværk med andre institutioner og eller aktører fra kommunen.

I alt 30% kan nikke genkendende til, at de i forbindelse med rejseholdsbesøget har fået viden om andre institutioners erfaringer med etablering af en madordning og/eller en mad- og måltidspolitik. Med hensyn til at få viden om mulighed for etablering af netværk med andre institutioner eller aktører fra kommunen, så mener henholdsvis 6% og 3% af institutionerne, at besøget har bidraget med denne information. I alt 2% af respondenterne har dannet en netværksgruppe med andre institutioner. Og ligeledes 2% har dannet netværk med aktører fra kommunen.

Tabel 12: Effekt af besøg vedr. erfaringsudveksling og netværksdannelse (%)

	Viden om andres erfaringer	Viden om etablering af netværk	Netværksgruppe med andre institutioner	Viden om det kommunale netværk	Netværksgruppe med aktører fra kommunen
Andel af evaluerede besøg	30	6	2	3	2

I alt 6% af respondenterne giver udtryk for, at besøget har bidraget til andre tiltag eller viden, end det det i spørgeskemaet har været muligt at markere. Det være sig arrangement af temaaftner, konferencer, bedre debat om sund mad i institutionen og mellem personale og forældre, inddragelse af forældre i arbejdet med sund kost til børnene eller viden om mulighed for at søge midler til etablering af madordninger. Én institution nævner at have fået udgivet en opskriftssamling, og en anden at det har været et springbræt til at være med i et pilotprojekt.

Det er også muligt for respondenterne at svare, at de ikke ved, hvad de har fået ud af Rejseholdets besøg. Det benytter 5% sig af, og 6% mener ikke at have fået noget ud af Rejseholdets besøg i form af nye tiltag eller ny viden.

Af bilag 7 og 8 fremgår effekterne fordelt på henholdsvis fødevarerkontrolafdeling og institutionstype.

Årsager til manglende bidrag til tiltag

I alt 6% af de evaluerede institutioner mener ikke, at have fået noget ud af Rejseholdets besøg i form af nye tiltag eller ny viden. Alligevel har 22% besvaret spørgsmål 7, som ellers kun var forbeholdt de respondenter, der havde oplyst, at de ikke havde fået noget ud af besøget. Det er muligt, at de af respondenterne, der har svaret, at de har fået noget ud af Rejseholdets besøg, ikke har set, at de skulle springe spørgsmål 7 over. En anden mulighed er dog, at de havde regnet med en større effekt end den de nåede, og har svaret ud fra denne betragtning.

Tabel 13: Årsager til at besøget ikke har bidraget til nye tiltag

	Manglende økonomi	Manglende tid	Manglende opbakning	Fødevarer-hyggejne	Ikke gået lang tid nok siden besøg	Besøg ikke tilfredsstillende	Andet
Antal svar* N=50	13	11	4	7	0	2	11

*I alt 2 institutioner har svaret ved ikke

De 50 respondenter, der har svaret på spørgsmålet om, hvad årsagen er til, at besøget ikke har bidraget til nye tiltag eller viden, oplyser, at det for de flestes vedkommende handler om manglende økonomi, efterfulgt af manglende tid. I alt 7 af institutionerne mener, at årsagen til manglende effekt er fødevarerhygiejne (fx hvis et køkken ikke har kunnet godkendes). Henholdsvis 4 og 2 af institutionerne forklarer den manglende effekt med manglende opbakning fra det øvrige personale, ledelsen eller forældre eller fordi rejseholdsbesøget ikke var tilfredsstillende. I alt 11 af institutionerne har sat kryds i "andet" med mulighed for uddybning. På trods af dette nævner næsten alle en eller flere af de andre svarmuligheder, der fremgår af spørgeskemaet. Én nævner, at formålet ikke var, at der skulle ske noget efter besøget, men at de har fået viden.

Tilfredshed med rejseholdsbesøget og indholdet

Overordnet tilfredshed

Der er udbredt tilfredshed blandt brugerne af Rejseholdet. I alt 95% af respondenterne oplyser, at de har været tilfredse (42%) eller meget tilfredse (53%) med Rejseholdets besøg. Utilfredshed forekommer hos 2%, hvoraf 1% er meget utilfreds. I alt 2% svarer, at de hverken er tilfredse eller utilfredse.

De, der var tilfredse med rejseholdsbesøget begrundede det med, at rejseholdsmedarbejderne var "Rigtig gode og engagerede", desuden fremgik det af den åbne svarmulighed, at Rejseholdet var godt forberedt og desuden at de bidrog med ny og konkret viden. Desuden blev det nævnt, at rejseholdsbesøget fungerede som katalysator for igangsættelse/videreførelse af processer: "Det var det afgørende afsæt til, at der efterfølgende blev nedsat arbejdsgrupper, og medførte, at der blev iværksat en decideret madordning på skolen."

Som det fremgår af ovenstående, var langt de fleste tilfredse med rejseholdsbesøget. De få, der ikke var tilfredse med besøget, begrundede det med, at besøget var kedeligt, eller at besøget ikke bidrog til "viden eller energi". En utilfreds institution skrev: "Det var for moraliserende. Forældrene følte, at der blev snakket ned til dem."

Tilfredshed med bidrag til ny viden og inspiration

Med hensyn til hvorvidt deltagerne i evalueringen har været tilfredse med Rejseholdsbesøgets bidrag til ny viden og inspiration, svarer 91%, at de har været tilfredse, 44% var meget tilfredse og 47% var tilfredse med besøgets bidrag til ny viden og inspiration. I alt 3% var utilfredse, og 5% var hverken tilfredse eller utilfredse, hvad besøgets bidrag til ny viden og inspiration angår.

Det er ikke mange institutioner, der har skrevet uddybende kommentarer til spørgsmålet om, hvorvidt de var tilfredse eller utilfredse med rejseholdsbesøgets bidrag til ny viden og inspiration. Det er særligt de institutioner, som ikke har været tilfredse, der har uddybet dette, og flere skriver, at besøget ikke har bidraget til ny viden "Intet nyt og derfor ikke ny inspiration", "Udover en mappe som nu bare står på hylden, så kan jeg ikke huske, at vi fik noget ud af besøget" et enkelt sted beskrives det, at personalet på skolen mistede motivationen til at arbejde med emnet "kost og motion".

Én af de positive kommentarer i forhold til bidrag til ny viden var fra en institution, der skrev: "Vi var i tvivl om, hvordan vi forholdt os til, hvilke fødevarer vi måtte bruge. Det blev helt tydeligt for os."

Tilfredshed med det udleverede materiale

I forbindelse med et rejseholdsbesøg udleveres der ofte materiale til institutionerne. Af de institutioner, der har modtaget materiale, tilkendegiver 97%, at de er meget tilfredse (56%) eller tilfredse (40%) med det materiale, de fik udleveret. Antallet af institutioner, der hverken er tilfredse eller utilfredse med det

materiale, som Rejseholdet har udleveret er 6, svarende til 3% af de institutioner, der fik udleveret materiale i forbindelse med besøget. I alt 7% af respondenterne svarer, at de ikke har fået udleveret materiale i forbindelse med, at Rejseholdet har været på besøg.

De institutioner, der var tilfredse med det materiale, som Rejseholdet udleverede, begrundede det med, at det var "enkelt og tydeligt", og at det gav megen ny viden og inspiration.

De mindre tilfredse kommentarer gik på, at respondenterne ikke kunne huske, hvad de havde fået udleveret, og en enkelt institution nævnte, at det ville være rart, at få materialet udleveret i stedet for, at de selv skulle hente det.

Ideer til udvikling af Rejseholdet

I alt 25% af respondenterne har idéer til, hvordan Rejseholdet kan blive bedre. Idéerne kan inddeles i følgende temaer: Metode, herunder procesorienteret metode, indhold, målgruppe, materiale, netværk, synlighed og rammer.

Tabel 14: Idéer til udvikling af Rejseholdet.

Tema	Idéer til udvikling
Metode - proces	<ul style="list-style-type: none"> • Gør i højere grad brug af visualisering, fx i form af madpakker • Brug ikke kun power-point præsentation, og vær ikke så bundet til power-point præsentationen • Vær mere levende og inspirerende • Vær mere lyttende • Mere interaktivt, hvor fx forældre og børn laver mad sammen • Lav workshops • Hav ikke for fast en dagsorden • Vær mere praksisorienteret <ul style="list-style-type: none"> • Hold kontakt med de steder I har været på besøg • Lav et opfølgende besøg efter 2 måneder • Opfordr institutionerne til at sende en kostpolitik retur • Lad institutionerne sende en kort beskrivelse af processen retur med henblik på videndeling • Processen går i stå, hvis I ikke følger op • Opfølgning er vigtig
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Oplægget skal være mere inspirerende, sjovt og udfordrende • Mere om livsstilsygdomme og sammenhængen med kost • Fokus på hvordan børn kan inddrages i madlavningen • Vær mere konkret, vis fx en madplan • Bredere afsæt end kun kost – tænk mere sundhedsfremmende • Flere cases fra det virkelige liv • Flere ideer • Mere om økonomi i forbindelse med etablering af madordninger, fx et udkast til et budget, eller oversigt over hvad en madordning koster andre steder
Målgruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Udvid jeres målgruppe til fx også at omfatte skolemadsleverandører • Mere viden om de 0-3-årige
Materiale	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejd et opgavehæfte som kan udleveres • Udlever materiale om børns kost, hvor forældre er målgruppen • Lav materiale om sukker og sukkerindhold i produkter • Udarbejd et katalog over skoler, hvor madordningen fungerer – gode eksempler
Netværk	<ul style="list-style-type: none"> • Opret netværk • Fortæl om andre institutioner, skoler og kommuners erfaringer • Læg op til erfaringsudveksling mellem institutioner, skoler og kommuner • Opret mailinglister
Synlighed	<ul style="list-style-type: none"> • Vær mere synlige • Informér i medierne om jeres eksistens • Vær mere udfarende • Benyt mere markedsføring • Udbred kendskabet til det gode tilbud
Rammer	<ul style="list-style-type: none"> • Hav god tid når I kommer ud • Vær lettere tilgængelig - det skal være lettere at aftale et besøg • Kom ud i institutionerne mens børnene er der • Kom ud på skolerne i forbindelse med skolernes motionsdag, så børnene fx kan lave deres egen sunde mad. • Vær med til at arrangere emneuger i institutionerne • Besøg institutionerne de dage de laver mad • Ansæt flere rejseholdsmedarbejdere

Søgning af information andre steder

I alt 59% af de evaluerede institutioner har søgt information om de emner, som Rejseholdets besøg handlede om, andre steder. Mange af respondenterne uddyber dette.

De fleste oplyser, at de har søgt information på internettet. Nogle præciserer dette yderligere og følgende hjemmesider nævnes: www.altomkost.dk, www.forbrug.dk, www.taenk.dk, www.arla.dk, www.6omdagen.dk, www.sundhed.dk, www.sundhedstegnet.dk, www.frugtfest.dk, www.sst.dk, www.rumlerikkerne.dk.

Brug af det lokale og kommunale netværk er også en hyppigt nævnt måde at få information på. Flere nævner, at de har taget kontakt til andre institutioner, der har erfaring med det, der ønskes gennemført, hvad end det er etablering af en madordning eller udformning af en mad- og måltidspolitik. Og det kommunale netværk anvendes også, eftersom flere oplyser, at de har haft kontakt med sundhedskonsulenter i kommunen. Sundhedsplejersken er også en aktør, der nævnes, når det gælder indsamling af information inden for området. Kommuner drager også nytte af andre kommuners erfaringer.

Aviser, bøger, fagblade, tidsskrifter og pjecer nævnes også. Specifikt nævnes Helse og sygeplejerskernes fagblad.

Af organisationer og lignende nævnes: Sundhedsstyrelsen, Kræftens Bekæmpelse, Fødevareministeriet, Fødevarestyrelsen, Hjerteforeningen, Økologisk Oplysnings Forbund, men det fremgår ikke om det er via nettet, de har fået information fra disse steder, eller på anden vis.

Foredrag, temadage og kurser nævnes også af enkelte som en måde at få information inden for områderne.

Har resultaterne ændret sig siden 2004?

Formålet med dette afsnit er at vurdere om der er sket en udvikling/ændring i effekten af et rejseholdsbesøg og tilfredshed blandt brugerne af Rejseholdet når data fra spørgeskemaundersøgelsen fra 2006 sammenlignes med data fra spørgeskemaundersøgelsen fra 2004.

De overordnede konklusioner fra den foregående evaluering fra 2004 var, at der har været en god effekt af Rejseholdets besøg i 2004 – Over halvdelen af de evaluerede besøg bidrog til en mad- og måltidspolitik og ca. en tredjedel af besøgene bidrog til en madordning. Og der var stor tilfredshed blandt brugerne af Rejseholdets tilbud (Christensen et al., 2005).

Fødevarekontrolafdelingen i Nordjylland deltog i den foregående evaluering. Derfor er resultaterne fra disse besøg trukket ud af datasættet fra 2004 med henblik på at gøre data sammenlignelige.

Det er de samme spørgsmål, der er anvendt med henblik på at afdække effekten af rejseholdsbesøgenes bidrag til effekt i form af mad- og måltidspolitik og madordning i 2004 og 2006. Af tabel 15 fremgår effekten i forhold til disse to parametre. Der er en tendens til en større effekt i 2006, da flere af besøgene i 2006 har ført til tiltag i forhold til mad- og måltidspolitik og også madordning sammenlignet med i 2004. I alt 65% af alle evaluerede besøg i 2006 har ført til en effekt i forhold til mad- og måltidspolitik mod 59% i 2004. For madordning ses en begrænset øget effekt i 2006, da 49% af de deltagende institutioner har oplyst, at der har været en effekt i form af igangsættelse af en proces og/eller forbedret en eksisterende madordning og/eller etableret en madordning og tilsvarende tal for 2004 var 46%.

Udarbejdelse af en mad- og måltidspolitik og ligeledes etablering af en madordning foregår som en proces, hvilket effektmålene "igangsættelse af en proces", "forbedring af en eksisterende" og "nedskrevet en mad- og måltidspolitik"/"etablering af en madordning", signalerer. Som det fremgår af oplysningerne i tabel 15, er de evaluerede institutioner i 2006 kommet længere i processen sammenlignet med deltagerne i evalueringen i 2004. Der er flere institutioner, der i 2006 har forbedret en eksisterende mad- og måltidspolitik (28%) og madordning (30%) end i 2004 (henholdsvis 21% og 25%) og en endnu større andel af besøgene i 2006 der har ført til nedskrivning af en mad- og måltidspolitik (25%) og etablering af en madordning (13%), sammenlignet med resultaterne fra 2004 (henholdsvis 17% og 8%). En mindre andel af besøgene i 2006 oplyser, at de har igangsat en proces om etablering af madordning (14%) sammenlignet med i 2004, hvor tallet var 18%. Der er dog ingen af disse forskelle, der er signifikant forskellige.

Tabel 15: Effekt af alle besøg i 2004/2006 vedr. mad og måltidspolitik samt madordning (%)

Tiltag	Igangsæt en proces	Forbedret en eksisterende	Nedskrevet / Etableret madordning	Besøg, der har bidraget til tiltag*
Mad- og måltidspolitik n=194/n=220	34/36	21/28	17/25	59/65
Madordning n=194/n=220	18/14	25/30	8/13	46/49

*: Bemærk at et besøg kan have resulteret i flere tiltag, og i denne beregning tæller flere tiltag kun som et, således at den kan vise, hvor mange besøg der har bidraget til enten det ene eller det andet tiltag.

Hvis man betragter disse effekter for de besøg, der, ifølge Rejseholdsmedarbejdernes oplysninger, skulle omhandle henholdsvis mad- og måltidspolitik eller madordning, så er der en signifikant bedre effekt ($P < 0,01$) af besøg, hvor madordning har været et fastlagt emne (66%) sammenlignet med alle besøg i 2006 (49%). Der er dog ingen forskel i effekt, når man ser på mad- og måltidspolitik for samtlige besøg i 2006 (65%) og for besøg, der er defineret til at skulle omhandle mad- og måltidspolitik (67%).

For besøgene i 2004 gælder det for såvel mad- og måltidspolitik og madordning, at der er en tendens til bedre effekt i de besøg, hvor emnerne ifølge rejseholdsmedarbejdernes oplysninger var bestemt til at være mad- og måltidspolitik og madordning (tabel 15 og tabel 16).

Hvis forskellen mellem effekt i besøg i 2004 og 2006 sammenlignes udelukkende for de besøg, der på forhånd er bestemt til at skulle handle om mad- og måltidspolitikker og madordninger, så er der ingen forskelle i effekt i forhold til mad- og måltidspolitik. Der er derimod en tendens til, at der er en øget effekt i forhold til madordninger i 2006 sammenlignet med 2004, når tallene for besøg der har bidraget til tiltag betragtes. En signifikant forskel ($P < 0,05$) ses dog i andelen af institutioner, der har fået etableret en madordning i 2006 (23%) sammenlignet med 2004 (10%) (tabel 16).

Tabel 16: Effekt af besøg med emnet mad- og måltidspolitik og madordning i 2004/2006 (%)

Tiltag	Igangsæt en proces	Forbedret en eksisterende	Nedskrevet / Etableret madordning	Besøg, der har bidraget til tiltag*
Mad- og måltidspolitik n=88/n=96	41/39	19/29	25/24	69/67
Madordning n=98/n=100	24/20	28/36	10/23 [#]	57/66

*: Bemærk at et besøg kan have resulteret i flere tiltag, og i denne beregning tæller flere tiltag kun som et, således at den kan vise, hvor mange besøg der har bidraget til enten det ene eller det andet tiltag.

[#] ($P < 0,05$) Signifikant forskel på andelen der har etableret en madordning i henholdsvis 2004 og 2006

Spørgsmålene vedrørende tilfredshed har ligeledes været enslydende i evalueringen af besøgene i 2004 og 2006. Tilfredsheden blandt rekvirenter af rejseholdsbesøg var stor i 2004 og som det fremgår af tabel 17 var tilfredsheden i 2006 stadig høj. Hvis den generelle tilfredshed betragtes, så var 96% og 95% af de evaluerede institutioner meget tilfredse eller tilfredse i henholdsvis 2004 og 2006. Der er dog en større del af deltagerne, der i den seneste evaluering har sat kryds i "tilfreds" (42%) i stedet for "meget tilfreds" (53%) sammenlignet med tallene fra besøgene i 2004, hvor 61% havde sat kryds ud for "meget tilfreds" og 36% havde sat kryds ved "tilfreds".

Den modsatte tendens ses for tilfredshed med det udleverede materiale, da det forholder sig således, at en større del er "meget tilfredse" med det udleverede materiale (56%) i 2006 end i 2004, hvor tallet var 46%. Dette er sket på grund af, at en mindre del har angivet, at de "kun" var tilfredse med materialet i 2006 sammenlignet med i 2004 (henholdsvis 40% og 47%).

Tilfredsheden med bidrag til viden og inspiration er næsten identisk i de to evalueringer (tabel 17).

Tabel 17: Tilfredshed med rejseholdsbesøget i 2004/2006 (%)

	Meget tilfreds	tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Hverken tilfreds eller utilfreds
Generel tilfredshed n=194/n=220	61/53	36/42	2/1	1/1	1/2
Tilfredshed med bidrag til viden og inspiration n=194/n=220	46/44	47/47	2/3	1/0	4/5
Tilfredshed* med udleveret materiale n=194/n=220	46/56	47/40	1/0	1/0	4/3

* Henholdsvis 2% i 2004 og 7% i 2006 oplyste, at der ikke blev udleveret materiale. Disse besøg er ikke inddraget i vurderingen af tilfredshed med det udleverede materiale

Den foregående evaluering i 2004 pegede på, at det kunne være en fordel at besøge institutionerne flere gange, da der viste sig at være en tendens til en større effekt i de institutioner, som Rejseholdet havde besøgt mere end en gang. Og den kvalitative del af evalueringen pegede også på, at der kunne være et behov for mere end et besøg, fx i form af en mere procesorienteret vejledning. Og som nævnt indledningsvist har der siden 2004/2005 været fokus på at få rejseholdsmedarbejderne til at arbejde mere procesorienteret. Resultaterne fra nærværende evaluering peger også i retning af, at der er en større effekt i forhold til mad- og måltidspolitikker og madordninger i de institutioner, som har haft flere besøg af Rejseholdet i den givne evalueringsperiode. I tabel 18 sammenlignes antallet af institutioner, der har modtaget besøg 2, 3, 4 eller 5 gange i 2004 og 2006. I 2004 blev 282 besøg evalueret (excl. fødevarekontrolafdeling Nordjylland), hvoraf 33 institutioner var besøgt én eller flere gange, svarende til 12%. Tilsvarende tal for 2006 er 13%, eftersom 48 ud af de 372 institutioner, der er sendt et spørgeskema til, ifølge rejseholdsmedarbejdernes oplysninger, har modtaget flere end et besøg i 2006. Der er således ikke sket nogen udvikling i andelen af institutioner, der modtager mere end 1 besøg.

De fleste institutioner, der modtog flere besøg i 2004 og 2006 blev besøgt 2 gange (inden for samme år), svarende til 88% og 75% af de institutioner, der modtog flere besøg. Der er flere institutioner der har haft 3, 4 og 5 besøg i 2006 sammenlignet med 2004, jf. tabel 18.

Tabel 18: Antal institutioner med 2, 3, 4 eller 5 besøg i 2004/2006

	Dag-Pleje	Vugge-Stue	Integre-ret inst.	Børne-Have	Skole	Fritids-inst.	Kom-mune	Tvær-gående	Andre	Total	Total % af inst. med flere besøg n=33/n=48
2 besøg	2/3	0/0	5/5	7/8	9/9	1/4	4/4	1/2	0/1	29/36	88/75
3 besøg	1/1	0/0	0/2	0/0	0/1	0/0	2/2	0/0	0/0	3/6	9/13
4 besøg	0/0	0/0	0/0	0/0	1/0	0/2	0/2	0/0	0/0	1/4	3/8
5 besøg	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/1	0/0	0/2	0/4

Diskussion

Deltagerprocent

Nærværende evaluering af Alt om Kost Rejseholdets arbejde er foretaget via en overvejende kvantitativ spørgeskemaundersøgelse. Deltagerprocenten endte på 59%, hvilket må betragtes som godt.

Der er forskellige begrundelser for ikke at deltage. Ved de opfølgende telefonhenvendelser gav nogle af de deltagere, der havde haft besøg af Rejseholdet i starten af 2006, udtryk for, at det var vanskeligt at huske detaljer fra besøget, hvorfor de ikke ønskede at deltage. Andre mente ikke, at de havde haft besøg af Rejseholdet, og i flere institutioner var personalet skiftet ud, hvorfor det ikke var muligt at besvare spørgeskemaet.

Med henblik på at højne svarprocenten vil det i fremtidige evalueringer være hensigtsmæssigt at foretage evalueringen kortere tid efter, at rejseholdsbesøgene har fundet sted. Dette vil forbedre deltagernes mulighed for at huske, at de har haft besøg, og erindre detaljer fra besøget. Ligeledes er udskiftningen af personale formodentlig af mindre omfang, hvis evalueringen foretages kortere tid efter besøget.

Alle fødevarekontrolafdelinger er godt repræsenteret med en deltagerprocent, der varierer fra 50% til 69%. Hvis deltagerprocenten betragtes på institutionsniveau er der en større variation. Dagleje og vuggestuebesøg er lavest repræsenteret og fritidsinstitutioner og besøg defineret som "andet" er bedst repræsenteret.

Forklaringen på en lav tilbagemelding fra dagplejebesøgene kan være kommunalreformen, eftersom dagplejebesøg alle er kommunalt forankret. Sammenlægning af kommunerne kan have bevirket, at personer placeret i kommunerne kan have skiftet adresse siden 2006. Hvis en angivet kommune er blevet slået sammen med en anden og har fået nyt navn og ny adresse, er spørgeskemaet sendt til den nye adresse, men påført kontaktperson. Besøg der er defineret som værende kommunale har dog en høj deltagerprocent (67%), men som muligvis kunne have været højere, hvis der ikke var ændret på strukturen i kommunerne.

Af oversigten over besøg i 2006, fremgår, at er det oftest en enkelt institution, som Rejseholdet har besøgt. De fleste besøg er foregået i børnehaver (24%), på skoler (23%) og i integrerede institutioner (22%). Besøg i dagpleje og vuggestue og besøg defineret som "andet" forekommer langt mere sjældent. Dette kan skyldes, at dagplejemødre har en madordning, og vuggestuer er det dagtilbud, hvor der oftest forekommer én madordning og tilsvarende gælder for mad- og måltidspolitikker (Sabinsky, 2007).

Hvis fordelingen af besøg i forskellige typer af institutioner betragtes på fødevarekontrolafdelingsniveau, så er der forskelle, der kan forklares blandt andet ved forskelle mellem udbredelsen af de enkelte institutioner i de forskellige fødevarekontrolafdelinger.

Er succeskriterierne opfyldt?

De af Fødevarestyrelsen opstillede succeskriterier for Rejseholdets arbejde fremgår af figur 1, side 10.

Tilfredshed

Der er en udbredt tilfredshed med Rejseholdets besøg. I alt 95% af deltagerne i evalueringen er tilfredse med besøget. Eftersom succeskriteriet var, at 90% af de besøgte skulle være tilfredse med besøget, er dette succeskriterium opfyldt.

Hvad angår respondenternes vurdering af besøgenes bidrag til ny viden og inspiration, så er succeskriteriet for dette sat til 50%. I alt 91% af de evaluerede institutioner er tilfredse med besøgets bidrag til ny viden og inspiration. På dette område har Rejseholdet også opfyldt succeskriteriet.

Mad- og måltidspolitik

Da et af målene for Rejseholdet er at støtte og inspirere aktører i skoler, institutioner og skoler til at fremme sund mad og måltider, og da rejseholdsmedarbejdernes primære værktøjer til dette er mad- og måltidspolitikker og madordninger, er det naturligt at vurdere Rejseholdet arbejde ved at måle på disse parametre. Eftersom nedskrivning af en mad- og måltidspolitik og etablering af en madordning sker som en proces vurderes effekten af disse indsatsområder også ved at spørge til forskellige trin i processen.

Succeskriteriet for rejseholdsmedarbejdernes arbejde med mad- og måltidspolitikker er, at rejseholdsbesøget skal bidrage til igangsættelse af en proces vedr. mad- og måltidspolitik og/eller forbedre en eksisterende mad- og måltidspolitik og/eller nedskrive en mad- og måltidspolitik i 50% af besøgene. Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen viser, at 65% af respondenterne har svaret, at én eller flere forhold vedrørende mad- og måltidspolitik er opfyldt. Således lever effekten af Rejseholdets besøg i forhold til mad- og måltidspolitikker op til det stillede succeskriterium.

Hvis det udelukkende er de besøg, hvor Rejseholdet har angivet, at emnet for besøget har været mad- og måltidspolitik, så har 67% opnået en effekt.

Madordning

Madordning er et af de andre af Rejseholdets kerneområder, og hvad succes angår skal 20% af rejseholdsbesøgene leve op til kriterierne om at have igangsat en proces om etablering af en madordning og/eller forbedret en eksisterende madordning og/eller etableret en madordning. I alt 49% af de evaluerede institutioner oplyser, at besøget har bidraget til en effekt i forhold til madordning. Således er også dette succeskriterium opfyldt.

De besøg, hvor emnet eller ét af emnerne har været madordning, ifølge Rejseholdets oplysninger, er effekten signifikant større. I alt 66% af institutionerne oplyser, at der har været en effekt. Særligt er gruppen af institutioner, der har etableret en madordning større (23%), end når alle besøg betragtes (13%).

Det kan diskuteres, om alle besøg, eller kun de besøg hvor emnet på forhånd er defineret til at skulle omhandle mad- og måltidspolitik og/eller madordning, skal inddrages i vurdering af effekten. Af succeskriterierne fremgår, at det er alle besøg, der skal inddrages i denne vurdering. I og med at mad- og måltidspolitik er et af Rejseholdets kerneområder, kan det være relevant at betragte samtlige besøg, da alle institutioner bør gøres opmærksom på muligheden ved en mad- og måltidspolitik eller en forbedring af en eksisterende. Rekvirenter af rejseholdsbesøg, der udelukkende ønsker et besøg om madpakker bør også gøres opmærksom på mulighederne ved en mad- og måltidspolitik i forhold til forbedring af børnenes madpakker. Selvom madordning også er ét af Rejseholdets prioriterede områder, er det ikke lige så naturligt at inddrage madordninger i besøgene, som tilfældet er for mad- og måltidspolitik, dette fremgår også af resultaterne, hvor effekten er signifikant større ($P < 0,01$) i de besøg, hvor madordning har været et fastlagt emne, sammenlignet med når alle besøg betragtes.

Som det fremgår ovenstående, er der ingen forskel, når effekten inden for mad- og måltidspolitik sammenlignes for alle besøg, og de besøg der på forhånd var bestemt til at skulle handle om mad- og måltidspolitik. Dette kan skyldes, at det netop er et emne, der bliver berørt, selvom emnet er "Børns kost" eller "Madpakker". Det er muligvis også dette, der afspejler sig i uoverensstemmelse mellem Rejseholdets og respondenternes angivelse af emner for besøget. Det gælder især for emnet mad- og måltidspolitik, hvor flere af deltagerne oplyser, at mad- og måltidspolitik har været et af de behandlede emner. Derudover er der fokus på mad- og måltidspolitik generelt, så påvirkninger fra samfundet kan også have ført til en øget opmærksomhed på området, som sammen med et rejseholdsbesøg kan have ført til en bredere effekt.

Erfaringsudveksling og netværksdannelse

Netværksdannelse og erfaringsudveksling var ikke et område, der var fokus på i foregående evaluering. Det er dog vurderet at være et relevant område at inddrage i nærværende evaluering, med henblik på at skabe fokus på dette værktøj for i sidste ende at optimere Rejseholdets arbejde yderligere. Succeskriteriet for dette område er sat til, at 20% af respondenterne skal vurdere, at Rejseholdets besøg skal have bidraget til viden om andre institutioners erfaringer/erfaringsudveksling og/eller egentlig netværksdannelse. I denne evaluering er der indsamlet viden om, hvor gode Rejseholdets medarbejdere er til at inddrage andre institutioners erfaringer og gøre opmærksom på muligheder for egentlig erfaringsudveksling eller netværksdannelse. Af resultaterne fra spørgeskemaet fremgår, at 30% af de evaluerede institutioner giver udtryk for, at have fået viden om andre institutioners erfaringer med etablering af en madordning og/eller en mad- og måltidspolitik. Det er langt færre, der svarer, at de har fået viden om muligheden for etablering af netværk med andre institutioner eller aktører fra kommunen eller har etableret en netværksgruppe.

I forhold til det opstillede succeskriterium må Rejseholdets arbejde betragtes som værende tilfredsstillende også på dette område. Det er et område, der med fordel kunne forbedres i fremtiden, og i fremtidige evalueringer bør fokus rettes mod egentlig netværksdannelse og ikke viden om andre institutioners erfaringer.

Evalueringens resultater viser, at Rejseholdets arbejde i 2006 kan betragtes som succesfuldt, eftersom alle 5 opstillede succeskriterier er opfyldt (figur 2).

Evalueringen viser tydeligt, at Rejseholdet har gjort et flot stykke arbejde. Mad- og måltidspolitikker, madordninger og netværksdannelse er noget, der er meget fokus på. Og på baggrund af det valgte design er det ikke muligt at kontrollere for den effekt, som den samfundsmæssige bevågenhed, der er på området, har haft på resultaterne. Desuden oplyser 59% af institutionerne, at de har søgt information om de emner, som Rejseholdets besøg omhandlede andre steder.

Succeskriterier	Resultat
• at Rejseholdet ud fra de besøgtes vurdering har været tilfredsstillende i 90% af tilfældene.	95%
• at Rejseholdet ud fra de besøgtes vurdering har bidraget med ny viden og inspiration ved 50% af besøgene	91%
• at Rejseholdsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til en politik i 50% af besøgene (både igangsat, nedskrevet og forbedret)	65%
• at rejseholdsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til en madordning i 20% af besøgene (både igangsat, etableret og forbedret)	49%
• at rejseholdsbesøgene ud fra de besøgtes vurdering har bidraget til viden om andre institutioners erfaringer/erfaringsudveksling og/eller netværksdannelse i 20% af besøgene	43%

Figur 2: Succeskriterier og resultater for Rejseholdets arbejde i 2006

Hvordan er det gået siden 2004?

I forhold til den foregående evaluering er denne evaluering reduceret til udelukkende at omfatte en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse. Dette bevirker, at det er muligt at kvantificere blandt andet effekten af rejseholdsbesøgene, men ikke nuanceret forklare, hvad årsagen er til, at der fx ikke er etableret en madordning i institutioner, hvor dette har været et ønske.

Hvis effekterne af Rejseholdets arbejde for 2006 sammenlignes med evalueringen fra 2004, fremgår det, at tilfredsheden med Rejseholdet stadig er høj. I forhold til den generelle tilfredshed var 96% tilfredse i 2004 og 95% i 2006. Flere var dog "meget tilfredse" i 2004 (61%) end i 2006 (53%) mod, at flere var "tilfredse" i 2006 (42%) end i 2004 (36%). Det omvendte gjorde sig gældende for tilfredshed med det udleverede materiale. Flere var meget tilfredse med det udleverede materiale i 2006 sammenlignet med 2004, og færre var "kun" tilfredse sammenlignet med 2004. De mindre forskelle kan evt. skyldes, at Fødevarestyrelsen har udviklet nyt materiale siden 2004, som bevirker, at flere respondenter er "meget tilfredse" med det udleverede materiale.

Som det fremgår af sammenligningen af effekten vedrørende mad- og måltidspolitikker og madordninger i 2004 og 2006, så er der ikke de store forskelle i andelen af besøg, der har bidraget til tiltag inden for mad- og måltidspolitikker og madordning. I alt 59% af besøgene i 2004 bidrog til en effekt i forhold til mad og måltidspolitik mod 65% af besøgene i 2006. For madordning var tallene for 2004 og 2006 henholdsvis 46% og 49%. Hvis effekten betragtes nøjere ses dog, at flere af institutionerne har nedskrevet en mad- og måltidspolitik (25%) eller etableret en madordning (13%) i 2006, sammenlignet med 2004, hvor tallene var henholdsvis 17% og 8%. Disse forskelle er dog ikke signifikante, men der er en tendens til, at besøgene i 2006 i højere grad end i 2004 har ført til handling i forhold til at nå det ønskede mål – en mad- og måltidspolitik og/eller en madordning. Forskellene kan muligvis forklares ved, at der er kommet en større fokus på områder som mad- og måltidspolitik og madordning siden foregående evaluering. Desuden er det også vigtigt at være opmærksom på, at evalueringen i 2004 havde en deltagerprocent på 69, hvilket er højere end i nærværende evaluering, hvor svarprocenten var 59. Den lavere svarprocent i 2006, kan påvirke sammenligningen af data fra 2004 og 2006. Det er muligt, at færre af de institutioner, der ikke har opnået et resultat, på baggrund af Rejseholdets besøg, har svaret i 2006 end i 2004.

En anden årsag til forskel i effekt kan være, at nærværende evaluering er foretaget i efteråret 2007, og i foregående evaluering blev data indsamlet i foråret 2005. Der er derfor gået længere tid siden rejseholdet har været på besøg i de institutioner, der er med i denne evaluering, og da etablering af en madordning eller en mad- og måltidspolitik ikke sker fra den ene dag til den anden, men er en proces, kan det længere tidsperspektiv have indflydelse på, at flere har fået nedskrevet en politik og etableret en madordning.

Af evalueringen fra 2004 viste der sig at være en tendens til en større effekt i de institutioner, som Rejseholdet havde besøgt mere end en gang. Og den kvalitative del af evalueringen pegede også på, at der kunne være et behov for mere end et besøg, fx i form af en mere procesorienteret vejledning. Af resultatopgørelsen fremgår det dog ikke, at Rejseholdet har arbejdet mere procesorienteret i og med, at der ikke er forskel i andelen af institutioner, der er besøgt mere end 1 gang.

Udviklingsmuligheder

De områder, som oftest går igen i forbindelse med foreslåede udviklingsmuligheder for Rejseholdet, fremgår nedenstående:

Procesorienteret arbejdsmetode/opfølgning

En stor del af de institutioner, der bidrager med kommentarer til, hvordan Rejseholdet bliver bedre, skriver, at det vil være hensigtsmæssigt med opfølgning på et besøg. Og eftersom der ses en tendens til en større effekt i de institutioner, som Rejseholdet har besøgt flere gange, så er det en metode, der i fremtiden fortsat bør være fokus på. Det kan muligvis overvejes om formen af opfølgende besøg skal være anderledes og dermed mindre tidskrævende. Det blev foreslået, at institutionerne kunne sende den endelige mad- og måltidspolitik til rejseholdsmedarbejderen, hvis hele processen ikke blev fulgt.

Denne evaluering måler ikke på kvaliteten af de mad- og måltidspolitikker og madordninger, som etableres. Udarbejdelse og løbende praktisering af en mad og måltidspolitik og/eller en madordning kan være gode rammer for arbejdet med at fremme sunde mad og måltidsvaner hos børn. Dette afhænger dog af den ernæringsmæssige kvalitet af udbuddet i madordningen og kvaliteten af mad- og måltidspolitikken. Det er sandsynligt, at en mere procesorienteret arbejdsmetode ville kunne styrke kvaliteten af de mad- og måltidspolitikker og madordninger, som etableres i institutionerne.

Det virker lidt paradoksalt, at mange foreslår opfølgning, som noget der evt. vil kunne forbedre Rejseholdets arbejde, og alligevel svarer 88%, at antallet af besøg har været passende, set i lyset af, at langt de fleste institutioner har haft ét besøg (87%) i 2006. Mange uddyber ikke deres svar, men de, der gør, begrundet det med, at de har skulle bruge Rejseholdet til videnformidling eller til at sætte en proces i gang. Flere skriver dog også, at de nok kunne bruge flere besøg, og mange, der svarer, at antallet af besøg ikke har været passende, begrundet dette med, at det er vigtigt at følge op for at sikre en effekt. Det er muligt, at respondenterne, når de svarer på spørgsmålet om, hvorvidt antallet af besøg har været passende, betragter besøgene mere afgrænset som et emne, der skal fortælles om, men når de skal komme med ideer til forbedring af Rejseholdet tænker i større linjer. Dette kunne have været interessant at undersøge nærmere i en kvalitativ undersøgelse.

En mere procesorienteret arbejdsform vil kræve kompetenceudvikling af rejseholdsmedarbejderne, hvilket er en proces, der er sat i gang.

Det kunne være en mulighed, at en procesorienteret arbejdsmetode blev afprøvet i én af kontrolafdelingerne, således, at halvdelen af besøgene fulgte samme procedure som hidtil, og i den anden halvdel af institutionerne arbejdede rejseholdsmedarbejderne procesorienteret. Dette skulle så efterfølges af en kvalitativ evaluering umiddelbart efter afprøvningen.

Netværksdannelse

En anden faktor som nævnes adskillige gange i forbindelse med forslag til udviklingsmuligheder for Rejseholdet, er, at rejseholdsmedarbejderne skal gøre brug af at inddrage andre institutioners erfaringer i deres oplæg, opfordre til netværksdannelse og være katalysator for dannelse af netværk, såvel horisontale netværk mellem lignende institutioner, men også vertikale netværk mellem institutioner og aktører i kommunen. Der er kommet fokus på netværksdannelse, det fremgår også af resultaterne af, hvor respondenterne søger information. Her fremgår det, at brug af lokale og kommunale netværk er en måde at tilegne sig viden på.

Synlighed

Foregående evaluering pegede på, at Rejseholdets synlighed kunne forbedres. Det er fortsat noget, respondenterne opfordrer til. *"Udbred kendskabet til det gode tilbud"*, er noget, der med fordel kan arbejdes med i fremtiden, hvis en øget synlighed ønskes. Som det var gældende for evalueringen fra 2004, så var den største årsag til, at de deltagende institutioner blev opmærksomme på Rejseholdet i 2006 også via andre med kendskab til Rejseholdet. Ved en ændret strategi vil dette måske ændre sig i fremtiden.

En nyligt gennemført undersøgelse fra Fødevareinstituttet peger på, at 34% af institutioner og skoler har kendskab til Rejseholdet (Sabinsky, 2007). Der er således en stor gruppe, som via en øget fokus på markedsføring, muligvis kunne blive opmærksom på Rejseholdets eksistens.

Flere respondenter kan ikke huske, at de har haft besøg af Rejseholdet, så det er vigtigt, at rejseholdsmedarbejderne også er med til at øge synligheden, ved at gøre opmærksom på, hvor de kommer fra, når de er ude på besøg.

En øget synlighed vil formentlig bevirke, at efterspørgslen efter besøg vil stige. Det er vigtigt at have med i overvejelserne omkring en evt. øget markedsføring. Allerede i nærværende evaluering bliver der i nogle kontrolafdelinger gjort opmærksom på, at det kan være svært at få en aftale med en rejseholdsmedarbejder på grund af "manglende plads" i rejseholdsmedarbejderens kalender.

Desuden bliver andre ideer til udviklingsmuligheder inden for metode, indhold, materiale, målgruppe og rammer nævnt, men ikke på samme systematiske måde. Evalueringen fra 2004 pegede på, at besøgene skulle målrettes, så form og indhold passede til den enkelte institution og bruger. Det anvendte/udleverede materiale skulle ligeledes målrettes. Fokus for denne evaluering kommentar til form og indhold gik ikke på målretning, men mere på at være mere inspirerende og levende, fx ved brug af visualisering, være praksisorienteret og brug af interaktive metoder, fx workshops. I forhold til besøgenes indhold gik ideerne på forslag til konkrete emner og ønske om konkretisering og brug af cases fra det virkelige liv. Idéerne til materiale var også rettet mod indhold og ikke mod målretning. Der var således ikke samme fokus på målretning, hvilket kan skyldes en forbedring i forhold til dette siden 2004 eller, at nærværende undersøgelse bygger på data fra et spørgeskema og ikke også kvalitative interviews.

Konklusion

På baggrund af nærværende evaluering af de besøg Rejseholdet har foretaget i 2006, kan det konkluderes, at Rejseholdet har haft succes med at støtte og inspirere aktører i skoler, institutioner og kommuner i processen med at få formuleret mad- og måltidspolitikker og/eller etableret madordninger med henblik på at skabe sunde rammer for børns mad- og måltidsvaner. I alt 65% af de deltagende institutioner har opnået en effekt i forhold til mad- og måltidspolitikker. Og succeskriteriet om, at 50% af besøgene skulle føre til en effekt inden for dette område er dermed opnået. Hvad angår madordninger fremgår det af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen, at 49% af besøgene har ført til tiltag i forhold til madordninger. Succeskriteriet for dette område er også opfyldt, da andelen overstiger 20%.

Det kan konkluderes, at der er en udbredt tilfredshed blandt Rejseholdets brugere. Hele 95% af deltagerne er tilfredse med Rejseholdets besøg, og 91% af respondenterne er tilfredse med besøgets bidrag til (ny) viden og inspiration. Den generelle tilfredshed og tilfredshed med besøgets bidrag til viden lever dermed også op til de stillede succeskriterier på henholdsvis 90% og 50%. Tilfredsheden med det udleverede materiale er også høj, da 96% tilkendegiver en tilfredshed inden for dette område.

Et af målene for Rejseholdet er, at de skal bidrage til at forbedre erfaringsudveksling og til at styrke netværksdannelsen blandt institutioner og institutioner og kommunale aktører. Det kan konkluderes, at 43% af deltagerne oplyser, at Rejseholdets besøg har bidraget til viden om andre institutioners erfaringer, viden om mulighed for netværksdannelse eller egentlig dannelse af netværk. De 2 sidstnævnte områder er dog ikke så udbredte. Det er et område, som med fordel kunne forbedres i fremtiden. Dette års succeskriterium for området er dog indfriet.

Undersøgelsen peger på, at der er tendens til en større effekt af en mere procesorienteret arbejdsform sammenlignet med enkeltstående besøg. Dette var også tilfældet for evalueringen i 2004, men opgørelsen af data fra 2006 viser, at der ikke er sket nogen ændring i forhold til andelen af institutioner, der besøges mere end en gang.

Når effekterne af besøg foretaget i 2004 og 2006 sammenlignes, ses en tendens til en større effekt i forhold til mad- og måltidspolitikker og madordninger i 2006 end tilfældet var i 2004. Særligt er der en større del af besøgene i 2006, der fører til det ønskede endpoint i form af formulering af mad- og måltidspolitik og etablering af en madordning, sammenlignet med 2004. Det er dog muligt at dette skyldes en lavere deltagerprocent i 2006 end i 2004. Tilfredsheden er dog tilnærmelsesvis uændret, når resultaterne fra de to evalueringer sammenlignes.

Af fremtidige udviklingsmuligheder peger deltagerne i evalueringen på, at Rejseholdet med fordel kunne arbejde mere procesorienteret, så der sker en opfølgning. Desuden opfordres Rejseholdet til i højere grad at inddrage andre institutioners erfaringer, være initiativtager til etablering af netværk og/eller opfordre til netværksdannelse. Synligheden er også et område flere nævner som væsentligt, for at andre kan få glæde af det gode tilbud, som besøg af Rejseholdet er.

Det kan således konkluderes, at Fødevarestyrelsens Alt om Kost Rejsehold fortsat yder et godt stykke arbejde. Der er en stor tilfredshed blandt rekvisitører af rejseholdet og en god effekt af besøgene.

Referencer

Christensen LM, Boeskov S, Christensen SM: Evaluering af "Alt om Kost"-Rejseholdet. Danmarks Fødevarerforsknig. 2. udgave, Søborg, juli 2005.

Danmarks Statistik: www.statistikbanken.dk (PAS2: Institutioner, plader, indskrevne børn og personale i pasningstilbud mv. efter områder og foranstaltning), oktober 2007.

Fødevarestyrelsen: Notat om mål og succeskriterier for projekt *Alt om Kost – smag for livet*, Søborg, oktober 2005.

Fødevarestyrelsen: Notat om strategi for rejseholdets fremtidige praksis. Søborg, januar 2007.

Sabinsky M: Statusundersøgelse om madordninger og mad- og bevægelsespolitikker i dagtilbud og på skoler. Fødevarerinstitutionen DTU, Søborg, oktober 2007.

Undervisningsministeriet, Grundskole nøgletal, klasser og elever 1999/00-2006/07, www.uddannelsesstatistik.dk, oktober 2007.

Bilag

Bilag 1: Spørgeskema med randfordeling

(Randfordeling: procent af alle besvarelser, der har sat kryds ud for det enkelte svar).

Kontakten til Rejseholdet

1. Hvordan blev I opmærksomme på Alt om Kost Rejseholdet? (sæt ét kryds) n = 250

Vi blev kontaktet af Rejseholdet.....	6
Igennem andre med kendskab til Rejseholdet	28
I forbindelse med en konference, temadag eller lign. arrangement	12
Via skriftligt materiale fra Alt om Kost	12
Via hjemmesiden www.altomkost.dk	22
Via andre hjemmesider	1
Via aviser, bøger, blade	2
I forbindelse med fødevarekontrol/ringede til fødevarekontrolafdelingen	2
Andet, beskriv venligst nedenfor	7
.....	
.....	
Ved ikke	0

2. Hvor mange gange har I haft besøg af Rejseholdet? (sæt ét kryds) n = 220

1 gang	67
2 gange	17
Mere end 2 gange	14
Ved ikke	0
Uoplyst	2

3. Var antallet af besøg passende? (sæt ét kryds) n = 220

Ja	88
Nej	6
Ved ikke	5
Uoplyst	1

Beskriv venligst hvorfor/hvorfor ikke:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Hvor mange gange har I udover besøget haft kontakt med Rejseholdet pr. telefon og/eller mail? (sæt ét kryds) n = 220

1-2 gange	42
2-4 gange	21
Mere end 4 gange	15
Har ikke haft kontakt til Rejseholdet pr. telefon og/21123 mail	16
Ved ikke	5
Uoplyst	1

Rejseholdsbesøgets indhold og resultat

5. Hvilke emner omhandlede Rejseholdets besøg? (sæt gerne flere krydser) n = 220

Mad- og måltidspolitik	64
Madordning	34
Madpakker	34
Børns kost	64
Fødevarerhygiejne	29
<i>(omfatter både godkendelse af køkken, indretning, praktiske forhold, køkkenfaciliteter, håndtering af fødevarer, råd og vejledning i forbindelse med godkendelse af køkken mv.)</i>	
Andet, beskriv venligst nedenfor	2
.....	
.....	
Ved ikke	0

6. Hvad har I fået ud af Rejseholdets besøg? (sæt gerne flere krydser) n = 220

Mad- og måltidspolitik

Fået viden om mad- og måltidspolitikker.....	55
Igangsæt en proces om udarbejdelse af en mad- og måltidspolitik	36
Forbedret en eksisterende mad- og måltidspolitik	28
Nedskrevet en mad- og måltidspolitik	25

Madordning

(Ved madordning forstås enhver form for madtilbud. Fx en frugtordning, et komplet frokostmåltid eller en bod med et lille udvalg så som boller, lidt frugt, kiks mv. Drikkevarer er i sig selv ikke en madordning.)

Fået viden om madordninger	31
Igangsæt en proces om etablering af en madordning	14
Forbedret en eksisterende madordning	30
Etableret en madordning	13

Viden om børns kost, madpakker, fødevarerhygiejne og lign.

Fået viden om børns kost	65
Fået viden om madpakker	38
Fået viden om fødevarerhygiejne og lign.	30

(herunder fx hjælp til godkendelse af køkken)

Besøget har ført til andre tiltag eller viden, beskriv venligst nedenfor 6

Ved ikke hvad vi har fået ud af Rejseholdets besøg 5

[→ gå til spm. 8]

Nej, vi har ikke fået noget ud af Rejseholdets besøg i form af nye tiltag eller ny viden 6

[→ gå til spm. 7]

7. Hvad er årsagen til, at besøget ikke har bidraget til nye tiltag eller viden?

(sæt gerne flere krydser) n = 50

Manglende økonomiske ressourcer 26

Manglende tid 22

Manglende opbakning fra det øvrige personale, ledelsen eller forældre 8

Fødevarehygiejne (fx køkkenet kunne ikke godkendes) 14

Der er ikke gået nok tid, siden Rejseholdet var på besøg 0

Rejseholdets besøg var ikke tilfredsstillende 4

Andet, beskriv venligst nedenfor 22

Ved ikke 4

8. Hvad har I fået ud af Rejseholdets besøg i forhold til erfaringsudveksling og netværksdannelse? (sæt gerne flere krydser) n = 220

Fået viden om andre institutioners erfaringer med etablering af en madordning og/eller en mad- og måltidspolitik 30

Fået viden om mulighed for etablering af netværk med andre institutioner 6

Etableret en netværksgruppe med andre institutioner 2

Fået viden om det kommunale netværk 3

Etableret netværk med aktører fra kommunen 2

Ved ikke 10

Nej, vi har ikke fået noget ud af Rejseholdets besøg i forhold til erfaringsudveksling eller netværksdannelse 44

Uoplyst 4

Tilfredshed med Rejseholdets besøg

9. Hvor tilfredse var I med Rejseholdets besøg? (sæt ét kryds) n = 220

Meget tilfredse	53
Tilfredse	42
Utilfredse	1
Meget utilfredse	1
Hverken tilfredse eller utilfredse	2

Hvis utilfredse/meget utilfredse, beskriv venligst hvad I var utilfredse med:

10. Hvor tilfredse var I med besøgets bidrag til ny viden og inspiration? (sæt ét kryds) n = 220

Meget tilfredse	44
Tilfredse	47
Utilfredse	3
Meget utilfredse	0
Hverken tilfredse eller utilfredse	5
Uoplyst	1

Hvis utilfredse/meget utilfredse, beskriv venligst hvad I var utilfredse med:

11. Hvor tilfredse var I med det materiale, som Rejseholdet udleverede? (sæt ét kryds) n = 220

Meget tilfredse	52
Tilfredse	37
Utilfredse	0
Meget utilfredse	0
Der blev ikke udleveret materiale	7
Hverken tilfredse eller utilfredse	3

Hvis utilfredse/meget utilfredse, beskriv venligst hvad I var utilfredse med:

12. Har I søgt information om de emner, som Rejseholdets besøg omhandlede, andre steder? (sæt ét kryds) n = 220

Ja	59
Nej	35
Ved ikke	5
Uoplyst	1

Hvis ja, skriv venligst hvor I har søgt information:

13. Har I nogle ideer til, hvordan Rejseholdet kan blive bedre? (sæt ét kryds) n = 220

Ja	25
Nej	66
Uoplyst	9

Hvis ja, skriv venligst jeres ideer:

Institutionen

14. Hvilken type institution repræsenterer I? (sæt gerne flere krydser) n=296

Dagpleje	3
Vuggestue	3
Integreret institution	18
Børnehave	22
Skole	20
Fritidsinstitution (fritidshjem, sfo, klub og lign.)	18
Kommune	10
Sundhedsplejen	1
Tandplejen	0
Andet, beskriv venligst nedenfor	3

15. Hvad er din funktion? (sæt ét kryds) n = 229

Leder	41
Souschef	11
Lærer	4
Pædagog	13
Køkkenpersonale	5
Sundhedsplejerske	2
Tandlæge	0
Forælder	7
Konsulent	9
Andet, beskriv venligst nedenfor	8

16. Hvad er dit navn og din adresse? (anvendes til lodtrækning om 5 Børneboxe, 5 Værdispil og 5 Alt om Kost kagebøger)

BEMÆRK: Besvarelsen er anonym, selvom du angiver navn og adresse

Bilag 2: Følgebrev til spørgeskema

Navn på institution
Adresse
Postnr. og by
Att. Kontaktperson

5. september 2007
Id.nr .->>Id.nr.<<

Evaluering af Alt om Kost Rejseholdet

Fødevarerinstitutionen DTU, Afdeling for Ernæring gennemfører for Fødevarerstyrelsen en evaluering af Alt om Kost Rejseholdet, som har været på besøg hos jer i 2006. Som et led i denne undersøgelse håber vi, at I vil være behjælpelig med at udfylde vedlagte spørgeskema og dermed bidrage til at sikre en høj kvalitet af Rejseholdets fremtidige arbejde.

Vi vil derfor bede den person, som stod for kontakten i forbindelse med Rejseholdets besøg, om at udfylde vedlagte spørgeskema. Såfremt dette ikke er muligt, bedes spørgeskemaet udfyldes af en anden person med kendskab til jeres arbejde med mad og måltider.

Alle besvarelser behandles fortroligt, og resultaterne afrapporteres på en sådan måde, at ingen enkeltpersoner og institutioner kan genkendes.

Det tager ca. 5-10 minutter at besvare spørgeskemaet. Spørgeskemaet returneres i vedlagte frankerede svarkuvert senest den 25. september 2007. Blandt de indkomne spørgeskemaer trækkes lod om 5 Børneboxe, 5 Værdispil og 5 Alt om Kost kagebøger.

Jeres besvarelse er vigtig for, at Rejseholdet i fremtiden kan arbejde målrettet og yde en god rådgivning. Vi håber derfor på jeres deltagelse i undersøgelsen.

Med venlig hilsen

Marianne Sønderby Sabinsky
Projektmedarbejder

Inge Tetens
Forskningschef

Bilag 3: Institutioner[#] fordelt på fødevarekontrolafdeling*
(opgjort efter kontrolafdelingens oplysninger)

Freg	Andet	Børnehave	Dagpleje	Fritidsinstitution	Integreret institution	Kommune	Skole	Tværgående	Vuggestue	I alt
Esbjerg	0 (0)	31 (10)	0 (0)	3 (1)	28 (9)	16 (5)	9 (3)	9 (3)	3 (1)	100 (32)
Fyn	4 (2)	37 (19)	0 (0)	2 (1)	6 (3)	19 (10)	29 (15)	4 (2)	0 (0)	100 (52)
Herning	0 (0)	39 (14)	0 (0)	6 (2)	14 (5)	0 (0)	28 (10)	14 (5)	0 (0)	100 (36)
Kbh & Nøsj	2 (3)	5 (8)	3 (4)	21 (32)	34 (51)	13 (19)	14 (21)	4 (6)	4 (6)	100 (150)
Ringsted	3 (1)	12 (4)	0 (0)	12 (4)	21 (7)	18 (6)	30 (10)	3 (1)	0 (0)	100 (33)
Sønderjylland	4 (1)	23 (6)	0 (0)	8 (2)	8 (2)	35 (9)	19 (5)	4 (1)	0 (0)	100 (26)
Vejle	0 (0)	47 (14)	3 (1)	3 (1)	7 (2)	10 (3)	30 (9)	0 (0)	0 (0)	100 (30)
Viborg	0 (0)	23 (7)	3 (1)	13 (4)	20 (6)	0 (0)	20 (6)	20 (6)	0 (0)	100 (30)
Århus	6 (3)	22 (11)	10 (5)	14 (7)	12 (6)	2 (1)	31 (16)	0 (0)	4 (2)	100 (51)
I alt	2 (10)	21 (93)	3 (11)	12 (54)	21 (91)	12 (53)	22 (95)	5 (24)	2 (9)	100 (440)

* procent (antal)

#Institutionerne

I grupperne vuggestue, integreret institution, børnehave, skole og fritidsinstitution er placeret besøg, hvor rejseholdsmedarbejderen har besøgt en enkelt institution.

I gruppen af kommuner er alle de besøg, som har en kontaktsadresse og –person placeret i en kommune dog undtaget dagplejebesøgene.

I gruppen dagpleje er det typisk et kommunalt dagplejekontor, som har arrangeret et besøg for flere dagplejere.

Tværgående besøg: Denne gruppe dækker over besøg, hvor der har været mere end en institution, som deltog.

Andet: I denne gruppe er besøg hos Foreninger (4) Sosuskole (1), Seminarier (3) Sted for misbrugere (1).

Bilag 4: Deltagernes funktion fordelt på institutionstype*
(opgjort efter spørgeskemaer)

Funktion	Dagpleje	Vugge- stue	Integreret institution	Børnehave	Skole	Fritids- institution	Kommune	Andet	Tvær- gående	I alt
Leder	1 (1)	2 (2)	27 (26)	32 (31)	16 (15)	13 (12)	5 (5)	1 (1)	3 (3)	100 (96)
Souschef	0 (0)	4 (1)	25 (6)	25 (6)	21 (5)	17 (4)	4 (1)	0 (0)	4 (1)	100 (24)
Lærer	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	56 (5)	11 (1)	11 (1)	22 (2)	0 (0)	100 (9)
Pædagog	7 (2)	3 (1)	31 (9)	3 (1)	10 (3)	28 (8)	7 (2)	7 (2)	3 (1)	100 (29)
Køkkenpers.	0 (0)	0 (0)	10 (1)	10 (1)	50 (5)	10 (1)	0 (0)	10 (1)	10 (1)	100 (10)
Sundhedspl.	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	40 (2)	0 (0)	60 (3)	0 (0)	0 (0)	100 (5)
Tandlæge	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Forælder	0 (0)	0 (0)	6 (1)	41 (7)	41 (7)	0 (0)	0 (0)	6 (1)	6 (1)	100 (17)
Konsulent	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	95 (19)	0 (0)	5 (1)	100 (20)
Andre	0 (0)	0 (0)	11 (2)	16 (3)	26 (5)	16 (3)	5 (1)	21 (4)	5 (1)	100 (19)

*procent (antal)

Bilag 5: Emner[#] fordelt på fødevarekontrolafdeling*
(opgjort efter kontrolafdelingers oplysninger)

Emne	Kbh & Nø								
	Esbjerg	Fyn	Herning	Sjælland	Ringsted	Sønderjylland	Vejle	Viborg	Århus
M & M politik	2 (1)	17 (35)	8 (6)	19 (85)	29 (26)	25 (12)	21 (15)	13 (11)	9 (9)
Madordning	9 (4)	16 (34)	31 (22)	19 (86)	18 (16)	13 (6)	19 (13)	15 (13)	15 (15)
Madpakker	19 (9)	18 (38)	14 (10)	11 (52)	9 (8)	8 (4)	16 (11)	17 (15)	21 (21)
Børns kost	38 (18)	22 (46)	17 (12)	25 (114)	24 (22)	25 (12)	29 (20)	26 (23)	36 (35)
Hygiejne	17 (8)	12 (24)	29 (21)	12 (54)	17 (15)	13 (6)	14 (10)	9 (8)	10 (10)
Andet	15 (7)	14 (30)	1 (1)	14 (62)	3 (3)	17 (8)	1 (1)	20 (18)	8 (8)
I alt	100 (47)	99 (207)	100 (72)	100 (453)	100 (90)	101 (48)	100 (70)	100 (88)	99 (98)

[#] Bemærk at antallet af emner er større end antallet af besøg, da et besøg som oftest har indeholdt flere emner

* procent (antal)

Bilag 6: Emner[#] fordelt på institutionstype*
(opgjort efter kontrolafdelingens oplysninger)

Emne	Andet	Børnehave	Dagpleje	Fritidsin- stitution	Integreret institution	Kommune	Skole	Tværgåend e	Vuggestue
M & M politik	9 (3)	17 (46)	28 (7)	14 (22)	19 (45)	20 (30)	15 (34)	18 (9)	19 (4)
Madordning	21(7)	15 (41)	4 (1)	23 (36)	10 (24)	19 (28)	27 (61)	22 (11)	0 (0)
Madpakker	21 (7)	20 (55)	8 (2)	6 (10)	22 (51)	9 (13)	9 (20)	10 (5)	29 (6)
Børns kost	24 (8)	26 (71)	40 (10)	28 (43)	28 (67)	21 (32)	21 (48)	26 (13)	38 (8)
Hygiejne	12 (4)	13 (35)	8 (2)	17 (27)	9 (22)	14 (21)	16 (37)	16 (8)	5 (1)
Andet	15 (5)	9 (26)	12 (3)	11 (17)	11 (27)	18 (27)	11 (25)	8 (4)	10 (2)
I alt	102 (34)	100 (274)	100 (25)	99 (155)	99 (236)	102 (151)	101 (225)	100 (50)	101 (21)

[#] Bemærk at antallet af emner er større end antallet af besøg, da et besøg som oftest har indeholdt flere emner

* procent (antal)

Bilag 7: Tiltag pr. evalueret besøg[#] fordelt på fødevarekontrolafdeling*

(opgjort efter spørgeskemaer)

Tiltag	Esbjerg	Fyn	Herning	Kbh & Nø sjælland	Ringsted	Sønder- jylland	Vejle	Viborg	Århus
Fået viden om politik	53 (8)	67 (18)	53 (9)	49 (35)	59 (10)	55 (6)	65 (13)	50 (7)	56 (15)
Igangsæt politik	7 (1)	48 (13)	47 (8)	31(22)	35(6)	36 (4)	55 (11)	21 (3)	44 (12)
Forbedret politik	33 (5)	37 (10)	12 (2)	22 (16)	29 (5)	18 (2)	30 (6)	50 (7)	30 (8)
Nedskrevet politik	7 (1)	33 (9)	47 (8)	29 (21)	12 (2)	18 (2)	25 (5)	14 (2)	19(5)
Fået viden om madordninger	33 (5)	37 (10)	47 (8)	21 (15)	53 (9)	27 (3)	50 (10)	21 (3)	19 (5)
Igangsæt madordning	7 (1)	22 (6)	12 (2)	10 (7)	18 (3)	27 (3)	10 (2)	0 (0)	26 (7)
Forbedret madordning	27 (4)	44(12)	35 (6)	39 (28)	6 (1)	9 (1)	10 (2)	43 (6)	19 (5)
Etableret madordning	7 (1)	7 (2)	24 (4)	13 (9)	12 (2)	0 (0)	15 (3)	14 (2)	19 (5)
Fået viden om børns kost	53 (8)	78 (21)	59 (10)	61 (44)	65 (11)	91 (10)	60 (12)	79 (11)	63 (17)
Fået viden om madpakker	33 (5)	70 (19)	47 (8)	29 (21)	35 (6)	9 (1)	25 (5)	71 (10)	30 (8)
Fået viden om fødevarehygiejne og lign.	47 (7)	15 (4)	82 (14)	25 (18)	24 (4)	18 (2)	25 (5)	21 (3)	30 (8)
Andet	7 (1)	4 (1)	6 (1)	11 (8)	6 (1)	9 (1)	15 (3)	7 (1)	7 (2)
Ved ikke	0 (0)	0 (0)	6 (1)	6 (4)	6 (1)	9 (1)	10 (2)	0 (0)	4 (1)
Ingen bidrag til nye tiltag	7 (1)	0 (0)	12 (2)	4 (3)	12 (2)	0 (0)	10 (2)	7 (1)	7 (2)
Viden om andres erfaringer	0 (0)	37 (10)	47 (8)	26 (19)	47 (8)	27 (3)	15 (3)	36 (5)	33 (9)
Viden om netværk med institutioner	0 (0)	4 (1)	12 (2)	4 (3)	24 (4)	0 (0)	10 (2)	0 (0)	4 (1)
Etablering af netværk med andre institutioner	0 (0)	4 (1)	0 (0)	3 (2)	6 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (1)
Viden om det kommunale netværk	0 (0)	11 (3)	6 (1)	3 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Etablering af netværk med aktører fra kommune	0 (0)	15 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (1)
Ved ikke	0 (0)	15 (4)	12 (2)	6 (4)	0 (0)	27 (3)	5 (1)	14 (2)	19 (5)
Nej ingen effekt i forhold til netværk	67 (10)	37 (10)	24 (4)	49 (35)	35 (6)	64 (7)	45 (9)	36 (5)	41 (11)
Evaluerede besøg i alt	>100 (15)	>100 (27)	>100 (17)	>100 (72)	>100 (17)	>100 (11)	>100 (20)	>100 (14)	>100 (27)

[#] Bemærk at antallet af tiltag er større end antallet af besøg, da et besøg kan have resulteret i flere tiltag. Da det giver mest mening at se antallet af tiltag i forhold til antallet af besøg, så giver sammentællingen dermed >100%.

* procent (antal)

Bilag 8: Tiltag pr. evalueret institution[#] fordelt på institutionstype
(opgjort efter spørgeskemaer)

Tiltag	Dagpleje	Vuggestue	Integreret institution	Børnehave	Skole	Fritidsinstitution	Kommune	Andet	Tværgående
Fået viden om politik	100 (3)	75 (3)	51 (24)	58 (31)	59 (24)	52 (14)	50 (15)	86 (6)	13(1)
Igangsæt politik	67 (2)	75 (3)	28(13)	38 (20)	44 (18)	52 (14)	37 (11)	14 (1)	38 (3)
Forbedret politik	33 (1)	75 (3)	30 (14)	25 (13)	22 (9)	44 (12)	17 (5)	14 (1)	38 (3)
Nedskrevet politik	33 (1)	50 (2)	30 (14)	26 (14)	20 (8)	33 (9)	13 (4)	0 (0)	38 (3)
Fået viden om madordninger	0 (0)	0 (0)	28 (13)	30 (16)	29 (12)	48 (13)	33 (10)	57 (4)	0 (0)
Igangsæt madordning	33 (1)	0 (0)	4 (2)	35 (8)	29 (12)	7 (2)	17 (5)	14 (1)	0 (0)
Forbedret madordning	0 (0)	25 (1)	21 (10)	48 (11)	22 (9)	52 (14)	53 (16)	0 (0)	50 (4)
Etableret madordning	0 (0)	0 (0)	9 (4)	26 (6)	20 (8)	15(4)	13 (4)	0 (0)	25 (2)
Fået viden om børns kost	100 (3)	100 (4)	70 (33)	77 (41)	49 (20)	74 (20)	47 (14)	71 (5)	50 (4)
Fået viden om madpakker	0 (0)	50 (2)	49 (23)	51 (27)	17 (7)	37 (10)	27 (8)	43 (3)	38 (3)
Fået viden om fødevarerhygiejne og lign.	0 (0)	0 (0)	15 (7)	28 (15)	29 (12)	37 (10)	57 (17)	29 (2)	25 (2)
Andet	0 (0)	50 (2)	11 (5)	11 (6)	7 (3)	7 (2)	7 (2)	0 (0)	13 (1)
Ved ikke	0 (0)	0 (0)	4 (2)	4 (2)	7 (3)	7 (2)	0 (0)	0 (0)	13 (1)
Ingen bidrag til nye tiltag	0 (0)	0 (0)	6 (3)	6 (3)	12 (5)	4 (1)	0 (0)	0 (0)	13 (1)
Viden om andres erfaringer	33 (1)	25 (1)	30 (14)	30 (16)	29 (12)	30 (8)	37 (11)	29 (2)	0 (0)
Viden om netværk med institutioner	0 (0)	0 (0)	4 (2)	6 (3)	5 (2)	4 (1)	10 (3)	14 (1)	0 (0)
Etablering af netværk med andre institutioner	0 (0)	50 (2)	0 (0)	0 (0)	2 (1)	0 (0)	3 (1)	0 (0)	13 (1)
Viden om det kommunale netværk	0 (0)	0 (0)	4 (2)	4 (2)	5 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Etablering af netværk med aktører fra kommune	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (2)	2 (1)	0 (0)	3 (1)	14 (1)	0 (0)
Ved ikke	67 (2)	0 (0)	2 (1)	8 (4)	15 (6)	15 (4)	7 (2)	29 (2)	0 (0)
Nej ingen effekt i forhold til netværk	0 (0)	25 (1)	49 (23)	43 (23)	44 (18)	37 (10)	50 (15)	43 (3)	50 (4)
Evaluerede institutioner i alt	>100 (3)	>100 (4)	>100 (47)	>100 (53)	>100 (41)	>100 (27)	>100 (30)	>100 (7)	>100 (8)

[#] Bemærk at antallet af tiltag er større end antallet af institutioner, da et besøg kan have resulteret i flere tiltag i den samme institution. Da det giver mest mening at se antallet af tiltag i forhold til antallet af institutioner, så giver sammentællingen dermed >100%.

* procent (antal)

Fødevareinstituttet
Danmarks Tekniske Universitet
Mørkhøj Bygade 19
2860 Søborg

T: +45 72 34 70 00
F: +45 72 34 70 01
www.food.dtu.dk

ISBN: 978-87-92158-14-7